

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ.

ΕΤΟΣ Α΄.

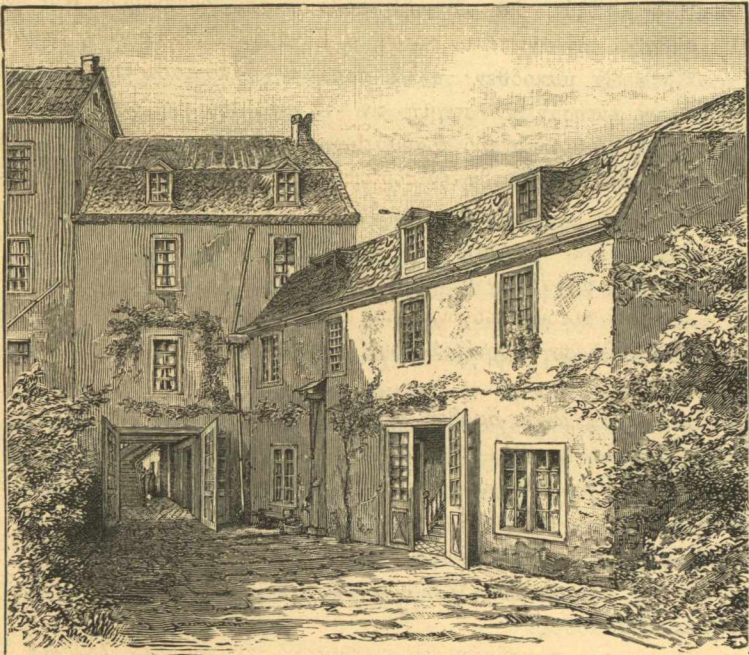
EN BIENNHI, τῆ 15/27 Σεπτεμβρίου 1889.

ΑΡΙΘ. 16.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΜΠΕΤΟΒΕΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

ΕΙΝΕ γνωστὸν ὅποιαν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ θέσιν κατέχουσιν αἱ συμφωνίαι ἐν τῷ κολοσσαίῳ ἔργῳ τοῦ Μπέτοβεν. Μετὰ τὴν Ἑρωϊκὴν, ἣν ἐπίτηδες διὰ τὸν μέγαν Ναπολέοντα ἐμελοποίησεν, ἀλλ' ἤς ἔσχισε τὴν ἰδιόχειρον ἀφιέρωσιν

Ἡ EN BONNH: ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΜΠΕΤΟΒΕΝ.

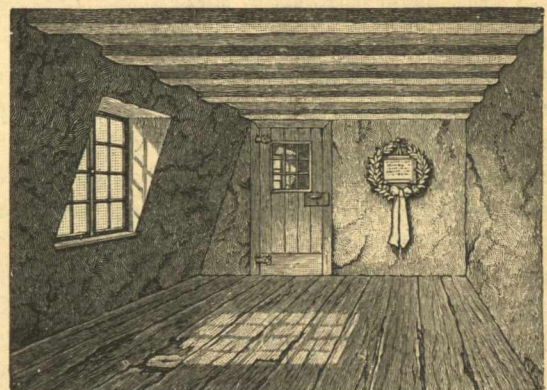
ὅτε ὁ Ὑπατος ἀνιγορεύθη Αὐτοκράτωρ, ἔγραψε τὴν εἰς si mebol κατὰ μείζονα τρόπον, μίαν τῶν εὐχερσετέρων αὐτοῦ ἀλλ' ἐξάκολουθοῦσαν οὐδὲν ἤττον νὰ θέλγη. Ἐπειτα ἔρχονται δύο συμφωνία ὑψηλοτέρας ἐμπνεύσεως ἢ εἰς ut κατ' ἐλάσσονα τρόπον συμφωνία καὶ ἡ Pastorale, αἵτινες ἐξετελέσθησαν τὸ πρῶτον ἐν τῷ θεάτρῳ an der Wien. Πᾶσαι αἱ ἐπαινετικαὶ ἐκφράσεις ἐξηγληθήσαν διὰ τὰ δύο ταῦτα ἀριστουργήματα. Ἐν τῇ πρώτῃ, ἐμπνεόμενος ἐξ ἰδεῶν αὐστηροτέρων, συμφωνοτέρων πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἰδιοφυΐας αὐτοῦ, ἠθέλησε νὰ ζωγραφίσῃ τὴν πάλιν τῆς μεγαλονοίας κατὰ τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν θλίψεων τοῦ βίου, πάλιν ἐπιστεφομένην ἐν τέλει, μετὰ πολλὰς περιπετείας, ὑπὸ θριαμβευτικῆς νίκης. Ἡ Pastorale εἶνε μεστὴ βαθυτάτου αἰσθηματος τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τῆς καλλονῆς τῆς φύσεως, τῆς ὅτε μὲν πραείας καὶ οἶονεὶ μειδιώσης, ὅτε δὲ τρομερᾶς καὶ ὀργίλης. Εἰς τὸ πρῶτον Allegro καὶ τὸν ἐπέχοντα θέσιν Scherzo ἀγροικὸν χορὸν ἐνουπάρχουσι περίεργα ἔχνη ἀσμάτων τῶν χωρικῶν τῆς Αὐστρίας, ἡχώ τις τῆς δημῶδους ποιήσεως, ἣν εὐλαβῶς περι-συνήγαγεν ὁ μέγας μελοποιός. Περίεργος εἶνε ἡ σύγκρισις τῆς ἐξόχου καὶ περιωνύμου καταγίδος τῆς Pastorale πρὸς τὰς ἀναλόγους ἀπο-

πείρας ἄλλων μεγάλων μελοποιῶν, τὴν τοῦ Γκλόουκ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ ἐν Ταύροις, τὴν τοῦ Χάϋδν ἐν ταῖς Ὠραῖς τοῦ Ἑτους, τοῦ Μότσαρτ ἐν τῷ Ἰδομενεΐ, τοῦ Μάγερμπερ ἐν τῇ Συγγνώμῃ, τοῦ Ροσσίνι ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου καὶ τοῦ Βάγγερ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ Φασματώδους πλοίου. Ἀλλὰ πάντες οὗτοι, πλὴν τῶν δύο τελευταίων, ἐπεκαλέσθησαν εἰς βοήθειάν των πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς ἐκφραστικῆς δυνάμεως τῆς ὀρχήστρας τὸ γόητρον πλῆθος φωνῶν, φαίνονται δ' ὅτι πρὸ παντὸς ἠθέλησαν νὰ περιγράψωσι τὸν τρόμον τῶν ἀνθρώπων ἐνώπιον τῆς ὀργίλης ἐξεγέρσεως τῆς φύσεως· ἀλλ' ὁ Μπέτοβεν ἐπιλαμβάνεται γενναίως αὐτοῦ τοῦ φαινομένου, προσπαθεῖ νὰ τὸ χαρακτηρίσῃ, ν' ἀναπαραστήσῃ τὰς ποικίλας καὶ τρομερὰς ἐξελίξεις του. Κατὰ τοῦτο δέ, ἀναμφισβητήτως, οὐδεὶς ὑπερέβη αὐτόν, οὐδεὶς τὸν ἔφθασε· ἴσως δὲ καὶ οὐδέποτε θὰ τὸν φθάσῃ τις.

Πλὴν ἄλλων ἔργων εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον ἀναγομένων, μνημονευτέον τὴν Εἰσαγωγὴν καὶ τὰ Διάμεσα τῶν Ἐρειπίων τῶν Ἀθηνῶν, ἔνθα ἀξιοπαρατήρητος εἶνε πρὸ πάντων ὁ χορὸς τῶν περιστρεφόμενων Δερβισσῶν μιμητικῆς ἀρμονίας ἀληθῶς ἐκπληκτικῆς· ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο εἶχεν ἤδη καταδείξῃ καὶ ἐν τῷ Φιδελίῳ ὁ Μπέτοβεν τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ· τις ἅπαξ ἀκούσας δύναται νὰ λησμονήσῃ τοὺς ἑρρυθμοὺς ἤχους τῆς βαρυβαρβίτου παριστάνοντας τόσον αἰσθητικῶς χῶμα διὰ πτυαρίου ριπτόμενον εἰς τάφον;

* * *

Πλὴν τῆς κερδοσκοπικῆς ἀπληστίας τῶν ἀδελφῶν του προ-πολούντων πολλάκις ἐν ἀγνοίᾳ τὰ ἔργα του, καὶ ἐμβαλλόντων αὐτόν εἰς ὕλικὰς καὶ ἠθικὰς στενοχωρίας, καὶ ἄλλας πικρίας ὑπέστη ἕνεκα τῆς κηδεμονείας, ἣν εὐγενῶς ἠθέλησε ν' ἀναλάβῃ ἐπὶ τοῦ ἀνεψιῶ

Ο ΓΥΠΩΡΟΦΟΣ ΘΑΛΑΜΟΣ, EN Ω: ΕΓΓΕΝΝΗΘΗ Ο ΜΠΕΤΟΒΕΝ.

του· συγγενεῖς τινες ἤγειραν δίκην κατ' αὐτοῦ τὸ δὲ δικαστήριον τὸν ἐκήρυξεν ἀνάξιον πρὸς κηδεμόνευσιν διὰ τὴν κωφότητά

του. Ἡ τοιαύτη ἐπίσημος ἀνακήρυξις τοῦ παθῆματός του ἐπληξεν αὐτὸν βαρέως· τὸ δὲ κακὸν ἴητο ὅτι τὸ πάθημα ἐδεινότερον· οἱ ἐντωτέρωτοι ἴηχοι μόνον συγκεχυμένον βόμβον ἐνεποίουν εἰς τὸ δεξιὸν οὐς αὐτοῦ· τὸ ἀριστερὸν ἐχρησίμευε κώπως. Ἀπὸ τοῦ 1816 μέχρι τοῦ 1818 ὁ Μπέτοβεν ἠναγκάσθη νὰ προσφύγῃ εἰς ἀκουστικὸν κέρας ὅπως ἀκούῃ τί τῷ ἔλεγον· μετὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο μόνον ἐγγράτως ἠδύναντο οἱ περὶ αὐτὸν νὰ συνεννοῶνται μαζί του. Κατὰ τὰ τελευταία ταῦτα ἔτη ὁ δυστυχὴς Μπέτοβεν ἤρκειτο εἰς τὴν ἐξῆς ἀκουστικὴν ἀπόλαυσιν. Μετέβαινε τὴν ἐσπέραν εἰς ἕν ἐνοδοχεῖον κείμενον πλησίον τοῦ θεάτρου τῆς Josephstadt, καὶ ἐκεῖ ἐτοποθετεῖτο ὕπσθεν ἐκκρεμοῦς μετὰ μουσικῆς παίζοντος τὴν τριψιδίαν τοῦ Φιδελίου, καὶ στηρίζων τὸ ἀριστερὸν οὐς ἐπὶ τὸν τοῦς ἴηχους, οὔτινες ἐφθάνον μέχρις αὐτοῦ ὡς ἡχῶ ἀπομακρυσμένη!...

Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1822 τὸ θεατρὸν τῆς Josephstadt ἐδίδεν ἑκτακτον εὐεργετικὴν παράστασιν ὑπὲρ τῆς ὑποδομένης τὸ πρόσωπον τῆς Λεονόρας ἐν τῷ Φιδελίῳ ἠθοποιῶ. Παρὰ τὰς παραινήσεις καὶ τὰς παρακλήσεις τῶν φίλων του ὁ Μπέτοβεν ἐξ αἰσθήματος εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν ἐξόχως διερμηνεύουσαν τὸ ἔργον τοῦ ἠθέλησε νὰ διευθύνῃ αὐτὸς τὴν ὀρχήστραν. Ὁ δύστηνος μέγας ἀνὴρ ἔλαβε τότε σκληροτάτην πείραν τοῦ μεγέθους τοῦ παθῆματός του. Εἰς τὸν βιογράφων του, στενὸς φίλος τοῦ Μπέτοβεν, αὐτόπτης δὲ μάρτυς, διηγεῖται ὡδε τὴν θλίβερὰν σκηνήν.

„Ἐκ τῆς πρώτης ἀμέσεως διωδίας παρατηρήθη ὅτι ὁ Μπέτοβεν δὲν ἤκουε τὰ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀδόμενα. Συνεκράτει τὸν ρυθμὸν τοῦ μέλους, ἡ ὀρχήστρα συνεμορφουτο πρὸς τὰ κελεύσματά του, ἀλλ' οἱ ἀοιοὶ πρόετρεγον· μετ' ὀλίγον πλήρης σύγχυσις ἐπέβλη. Da capo! ἀνέκραξε τὸ ἀκροατήριον. Ἡ διωδία ἐπαυρήθη ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπέβλη σύγχυσις εἰς τὸ ἴδιον ἀκριβὲς μέρος. Καὶ αὐθις ἐπέβλη διακοπή. Ἦτο καταφανὲς πλεόν ὅτι ἡ παράστασις δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ τοῦ Μπέτοβεν διευθύνοντος τὴν ὀρχήστραν. Ἀλλὰ πῶς νὰ τῷ γείνῃ γνωστὴ ἡ πικρὰ ἀλήθεια; Οὐδεὶς ἐτόλμα ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐντολήν ταύτην. Ἐν τούτοις ὁ Μπέτοβεν, ἀνῆσυχος, ἐστρεφε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοὺς ὀφθαλμούς, κατασκοπεύων τὰς φυσιογνωμίας ὅπως μαντεύσῃ τί τὸ κωλοῦν τὴν ἐπὶ τὰ πρόσω πορείαν τῆς παραστάσεως. Τέλος μὲ προσεκάλεσε διὰ νεύματος καὶ μοὶ ἔδωκε τὸ σημεῖον ἀπολείπειν τοῦ ἔργου ἐν τάχει. „Σὺς παρακαλῶ νὰ μὴ ἐξακολουθήσατε· θὰ σὰς εἰπῶ εἰς τὴν κατοικίαν σας τί συμβαίνει.“ Ἐνόησεν ἀμέσεως· ἐπέβησεν ὀρμητικῶς ἐκ τῆς ἕδρας καὶ εἶπεν ὑψηλοφώνως „Πᾶμε, πᾶμε γρήγορα!“ Διηρυθύνθη τρέχων εἰς τὴν κατοικίαν του, κατέπεσεν ἐπὶ ἀνακλινοῦ, καὶ πολλὰς ὥρας ἔμεινεν ἀκίνητος, τὴν κεφαλὴν ἐν ταῖς χερσὶ κρατῶν, βεβητισμένος εἰς νύκτην.“

* * *

„Ἄς ρίψωμεν τώρα ταχὺ βλέμμα ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς τρίτης αὐτοῦ περιόδου.

Ἐν τῇ τάξει ταύτῃ ἀναγίεται ἡ ὀγδόη συμφωνία εἰς φ α κατὰ μεζζονα τρόπον καὶ τὸ μέγα διὰ κλειδοκύμβαλον Trio τὸ ἀφιερωθὲν τῷ ἀρχιδουκῷ Ροδόλφῳ. Τὸ ἔργον εἶνε μεγαλοπρεπέστατον· νομίζοις τις ὅτι διὰ γιγαντιαίων βημάτων χωρεῖ εἰς μακρινὴν χώραν, πρὸ πολλοῦ ἀπρόσβιον εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 97 ἔργον, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸν τίτλον Trio τοῦ ἀρχιδουκῶς, ὁ θρίαμβος τῶν μεγάλων κλειδοκυμβάλιστων καὶ ὁ τρῶμος τῶν μὴ τοιούτων, θεωρεῖται ὡς ἡ ὠραιωτάτη ἐν τῷ εἶδει τούτῳ μελοποιήσις. Μεταξὺ ἐξαισίων μελωδικῶν καὶ ἀρμονικῶν καλλονῶν, εὐθύς ἐξ ἀρχῆς μαγευσῶν, ἐμπεριέχονται δυοχέρεια, ἃς οὐχὶ συνήθειαι χεῖρες δύναται νὰ ὑπερνήκῃσιν.

Αἱ δύο τελευταῖαι συνάται διὰ κλειδοκύμβαλον καὶ βαρυβάριτον (102) καὶ αἱ πέντε μεγάλα διὰ κλειδοκύμβαλον συνάται περιλαμβάνουσι παρεμφερεῖς πρωτοτύπους. Ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις ὡς καὶ ἐν τοῖς quatuors τοῖς ἀφιερωμένοις εἰς τοὺς πρίγκηπας Ραζουμόβσκη καὶ Γκαλιτσίν παρεπιπίπτουσι μέρη σκοτεινὰ καὶ τρικυμώδη,

ἀναδεικνύοντα, ὡς ἐν ταῖς εἰκόσι τοῦ Ρέμβραντ, ἐντονώτερον τὰ φωτεινὰ σημεῖα.

Διὰ τὴν εἰς βὲ κατὰ μεζζονα τρόπον λειτουργίαν αὐτοῦ, ἦν ἤρξατο τῷ 1818, εἰργάσθη τέσσαρα ὅλα ἔτη. Ὁ Μπέτοβεν ἐξετίμα τὰ μέγιστα τὸ ἔργον τοῦτο. Ἐπὶ τῆς πρώτης τοῦ χειρογράφου செλίδος εἶχεν ἐπιγράψῃ ἰδιοχειρῶς: Von Herzen kam es, zum Herzen müge es gehen (Ἐκ τῆς καρδίας προῆλθε — τὸ ἔργον τοῦτο — εἶθε εἰς τὴν καρδίαν νὰ ὑπάγῃ). Ἡ λειτουργία αὕτη ἐμπεριέχει ἐξαισίας καλλονάς, ἀλλ' οἱ χοροὶ καὶ αἱ μονωδοὶ λίαν ὑψηλὰ τοις σθένεις ἐμβάλλουσιν εἰς ἀληθῆς μαρτύριον τοὺς ἀιδοῦς, τούτου δ' ἕνεκα ἐπεκλήθη ὁ Μπέτοβεν τύραννος τῶν φωνῶν.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα ἐπὶ τὴν γιγαντιαίαν ἐκείνην μετὰ χορῶν συμφωνίαν (ἀρ. 125), ἦν ἡ ὀρχήστρα τοῦ Ἰβείου τῆς Βιέννης μόνον μετὰ δέκα ἔτη μελέτης καὶ προπαρασκευῆς ἐτόλμησε νὰ μουσουρήσῃ, καὶ ἦς ἡ ἀξία ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἠμυρισθητήθη. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ὁ Μπέτοβεν οὐδέποτε ἀνήρθη εἰς τηλικούτον ὕψος, ὅσον ἐν τῇ συμφωνίᾳ ταύτῃ, πρὸ πάντων δ' ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρώτου Allegro καὶ τοῦ πρώτου Adagio, ἀληθές δ' ἐπίσης εἶνε ὅτι τὸ Scherzo ὀλόκληρον εἶνε ἐκ τῶν ἰσχυροτάτων καὶ μάλιστα κεχρωματισμένων αὐτοῦ σελίδων. Ἄλλ' αἱ μεγάλα αὗται ἄρεται ἀμυροῦνται ὑπὸ μεγάλων ἐλαττωμάτων· τὸ Allegro εἶνε ἄγαν μονότονον· τὸ δὲ Adagio, ὅπερ παρ' ὀλίγον νὰ καταστῇ ἡ ἀρίστη τοῦ Μπέτοβεν ἔμπνευσις, καθίσταται χαλαρόν· τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τῶν ἐν τέλει χορῶν.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίωδον τοῦ βίου του ἰδοῦ ὁποῖος ἦτο ὁ ἦρωας οὗτος τῆς τέχνης, κατὰ τὴν περιγραφὴν ἐπιφανοῦς γερμανοῦ τεχνοκρίτου, ὅστις ἔγραψεν αὐτὴν μετὰ μακρὰν μετὰ τοῦ Μπέτοβεν συνέντευξιν τῷ 1822.

„Ἄν δὲν με εἶχον προειδοποίησιν, τὸ βλέμμα αὐτοῦ ἦθελε με συνταράξῃ ὡς καὶ ἡ ἀτημέλητος καὶ ἀγρία πῶς παράστασις αὐτοῦ, καὶ ἡ μέλαινα κόμη του ἡ πυκνὴ καὶ μακρὰ. Φαντάσθητε ἄνθρωπον πεντηκοντούτη περιώδου, μετρίου, πρὸς τὸ μικρὸν, ἀναστήματος, ὑπόκυρτον, ὀστρωδῆ, στρογγύλον ἔχοντα τὸ πρόσωπον, ἀπαστράπτοντας τοὺς ὀφθαλμούς, οὐ τὸ ἀπλανὲς βλέμμα διαπερὰ ὀφ' τὴν μορφὴν του συνέχει ἀνισυχαστικὴ ἀνισυχία, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ οἱ πλήρεις ζωῆς καὶ μεγαλοφυῆς ἐκφράζουσι κράμα τι ἀγαθότητος καὶ περισκέψεως. Ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ στάσει καταφαίνεται ἡ σύννοια ἐκείνη ἕντασις τοῦ νοῦς ἡ προσιδιάουσα εἰς τοὺς κωφούς, ὁ παρατεταμένος ἄγων ὅπως ἀκούσῃσιν. Συγχρόνως δὲ διανοεῖσθε: „Ἰδοῦ ὁ ἄνθρωπος ὅστις κάμνει ἑκατομμύρια ὁμοίαν του νὰ αἰσθάνωνται ἀρήτους ἀπολαύσεις.“

Πανοσιῶδων ἕνεκα περισπασμῶν καὶ θλίψεων μετέβη πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὅστις εἶχεν ἦδη ἀστόργως ἐκμεταλλευθῆ αὐτὸν πολλὰκις. Τηλικαύτην δὲ δυσარέσκειαν ἠσθάνθη ὁ Μπέτοβεν ἐκ τῆς παρ' αὐτοῦ δεξιώσεως, ὡστε παγερὰν τινα τοῦ Δεκεμβρίου ἡμέραν ἀπέβησεν εἰς Βιέννην. Ἡ πορεία ἐγένετο ἐπ' ἀνοικτῆς ἀμάξης, τοῦ ἀδελφοῦ του μὴ συγκατανεύσαντος νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν καινούργη καὶ κλειστὴν ἀμαξίαν του. Κατὰ τὸ ταξίδιον τοῦτο κατέλαβεν αὐτὸν ἐκ τοῦ δραμωτάτου φύχους ἡ νόσος, ἥτις μετ' οὐ πολὺ ἦγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν τάφον.

Ὁ Μπέτοβεν ἀπέθανε τῇ 26 Μαρτίου 1827, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπέσκηψεν ἐν Βιέννῃ ὁ θεινότερος χιονοστρόβιλος ἐξ ὅσων μνημονεύονται. Ἐλέχθη ὅτι ὀλίγας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ στιγμᾶς ἀνέκτησεν αἶφνης τὴν φωνὴν καὶ τὴν ἀκοὴν καὶ ἐπανελάβε μέλη τινα τῆς λειτουργίας του, ὡς πανωστᾶτην πρὸς τὸν θεὸν προσευχὴν. Ἄλλ' ἡ παράδοσις αὕτη εἶνε ποιητικὴ μᾶλλον ἢ αὐθεντικὴ.

Ὁ Μπέτοβεν ἀπέθανεν ἠρωικῶς ὡς εἶχε ζῆσιν· ὅτε ὁ θάνατος ἔκρουσε τὴν θύραν του ἔδειξε καρτερίαν Σωκράτειον.

Μολοντί δ' ἡ καλαισθησία εἶχε παραδικῶς καταπέσει ἐν Βιέννῃ διὰ τῆς εἰσβολῆς τῆς ἰταλικῆς μουσικῆς, ὁ θάνατος τοῦ Μπέτοβεν ἐνεποίησε μεγίστην ἐντύπωσιν. Εἰκοσακισχίλια ψυχὰ παρηκολούθη-

σαν τὴν κηδεῖαν μέχρι τοῦ νεκροταφείου Βέρνικ, ἔνθα ὁ ὕψοιται πυραμῆς ὡς μόνον ἐπιτύμβιον φέρουσα Μπέτοβεν· πράγματα τοῦτο ἴητο ἀρκετὸν, τοῦτο ἐμπεριέχει πάντα ἔπαινον, τοῦτο καὶ μόνον ἐκφράζει ὅτι ἑκατοντάδες ἐνθουσιωδῶν γραμμῶν δὲν θὰ ἐξέφραζον. Καὶ ἐν Βόννη, τῇ πατρίδι τοῦ Μπέτοβεν ἀνιέρθη τῷ 1845 ἀνδριὰς τοῦ ἐξόχου μελοποιῶ, ἔργον τοῦ μεγάλου δανοῦ γλύπτου Τυρβάλσεν, ἀλλὰ δυστυχῶς οὐχὶ ἐκ τῶν ἔργων ἐφ' οἷς κλείεται.

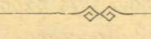
Ὡς γνωστόν, ὁ Μπέτοβεν ἠμοίρει τῆς περὶ τὸ μελοποισιν εὐχερίας, ἦν ἐκέκτητο εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον ὁ Μότσαρτ· παρὰ τούτῳ αἱ μελωδοὶ καὶ ἀρμοναίαι ἀνέθρωσκον φυσικῶς, ἀβιάστως, ἀφθόνως· ἀλλ' ὁ Μπέτοβεν ἦτο ἄλλοια μεγαλοφυῆα· τὸ τέλειον δὲν ἐνεφανίζετο αὐτῷ διὰ μιᾶς· ἡ πρώτη ἰδέα τῆς ἐμπνεύσεως ἔπρεπε νὰ καταεργασθῇ ὡς ὁ ἄδαμας ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ ἄδαμαντοκόπου, ὅπως καταστῇ ἀκτινοβόλος. Ὁ Μπέτοβεν ἀνυψώθη εἰς ὕψος εἰς ὃ οὐδεὶς ἀνῆλθεν, ἔσως δὲ οὐδὲ δ' ἀνέλθη ποτέ, ἀλλ' εἰς τὴν κορυφὴν αὐτὴν ἀνερχίητο ἐπιπόνως καὶ κατὰ μικρὸν. Περιεσώθησαν τὰ χειρόγραφα τοῦ Φιδελίου, ἀπὸ τῶν πρώτων εἰς ἅ ἔριψε τὴν πρώτην ἔμπνευσίν του, ἐμβρυογενῆ ἔτι, ἀμόρφωτον, μέχρι τῶν φερόντων τὴν τελειωτικὴν μορφὴν τοῦ δραματικῶ μελοποιήματος, καὶ ἐξέδωκεν αὐτὰ ἢ ἐκ θανάτου αὐτοῦ ἀποτελουμένη ἐταιρεία. Ὁ διεξερχόμενος αὐτὰ παρακολουθεῖ τὴν γένεσιν καὶ ἐξέλιξιν τῶν καθ' ἕκαστον, παρατηρεῖ τὴν βαθμιᾶν μεταβολὴν τῆς κάμπης εἰς ψυχὴν, τῆς μικρᾶς βαλάμου εἰς ὑψικύρνον καὶ ταυνοκύκλον ὄρν. Τεχνοκρίτης τις λέγει εἰκονικῶς ὅτι ὁ Μπέτοβεν ἐλάξασε μετὰ μόχθου τὸν μέγαν, τὸν αἰώνιον ναόν, ἐν φ' ἴδρυσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ ἄθάναντον καὶ ἀγῆρω εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Ὁ ναὸς οὗτος ὁ γιγάντιος μόνον εἰς ὀλίγους τινας προνομιούχους ἴητο τέως προσίτος, ὑπὸ δὲ τὰς μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ στοὰς ἐπεκράτει βαθεῖα σκία· ἀλλὰ κατὰ μικρὸν τὸ φῶς εἰσέδουσε μέχρι τῶν σκοτεινοτέρων γωνιῶν τοῦ ἐξαισίου οἰκοδομήματος. Πολλὰ μέρη, δὲς δ' ἔτι καὶ τεμάχια ὀλόκληρα, ἄντα τέως δὲν ἐνοοῦντο, χειροκροτοῦνται τώρα ἐνθουσιωδῶς. Ἡ θεία μουσικὴ τοῦ Μπέτοβεν, δὲν εἶνε πλεόν ἀποκλειστικὸν κτήμα ὀλίγων ἱεροφαντῶν τοῦ κλειδοκυμβάλου· διαδίδεται ὀσμύμει εἰς εὐρύτερον κύκλον, προσαιποκτὰ πολυπληθεστέρους προσηλίτους, ἀξέανουσα ἐκάστοτε τὰς ψυχὰς τὰς ὑψηλὰ ἀιρομένας, τὰς μεταρσιουμένας εἰς τὰς αἰθερίας χώρας τοῦ καλοῦ, ἔνθα ἵπτατο ἡ μεγάλη καὶ τετρακυματισμένη ψυχὴ τοῦ μεγίστου τῶν μελοποιῶν.

ΦΙΛΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ.

ΠΟΛΥΤΙΜΟΙ ΣΥΝΤΑΓΑΙ.

- Αἶα νὰ γείνης πλούσιος. Φύλαττε τὰ χρήματά σου, καὶ κωτηριάσον τὴν συνείδησίν σου.
- Αἶα νὰ γείνης σοφός. Τρῶγε, κοιμῶ καὶ σίγα.
- Αἶα νὰ γείνης δημοτικός. Ἐπισκέπτου συνεχῶς τὰς μεγαλητέρας ἐκκλησίας, καὶ ὄλας τὰς μυστικὰς ἑταιρίας.
- Αἶα νὰ γείνης ἀξιοσέβαστος. Λέγε, „μάλιστα“ ὁσάκις ἀκούῃς ἄλλων γνώμας, καὶ μὴ ἔχε ὡποτε ἰδίαν.
- Αἶα νὰ λάβης μικρὸν ὑπόδηγμα. Ἐσο ἔτοιμος νὰ πράττης αἰώνως ὡς μηχανή.
- Αἶα νὰ γείνης πτωχός. Ἐσο τίμιος καὶ μὴ δίδε ὑπονοίας.
- Αἶα νὰ γείνης παράφρων. Λέγε τὰς ἰδίας σου γνώμας, χωρὶς νὰ συμβουλευῆσαι τὰς τῶν νομιζομένων σοφῶν.
- Αἶα νὰ γείνης δυστυχής. Δημοσιεύσον τὰς σκέψεις σου.
- Αἶα νὰ γείνης συνοφάντης. Ἐκδόσον ἐφημερίδα καὶ λέγε τὴν ἀλήθειαν.

1) Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου 1888 ἐν τῷ Κεντρικῷ νεκροταφεῖῳ.

ΕΚΤΟΡΟΣ ΜΑΛΟ. ΤΑ ΑΤΙΜΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ
ὁπὸ
Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ.
(Συνέχεια· ὅτε προηγ. φύλλον.)

IV.

Ὁ Ἐδγάρδος ἀφίκετο πρώτος εἰς τὸν ἀνατολικὸν σταθμὸν· μετὰ μικρὸν εἶδεν εἰσελθόντας τοὺς δύο αὐτοῦ μάρτυρας καὶ τὸν ἱατρὸν, ὃν εἶχον οὗτοι παραλάβῃ μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῇ ἀμάξῃ· κατόπιν ἐφθασεν ὁ ἀντίπαλος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν δύο του μαρτύρων ἀκολουθούμενος καὶ οἱ συνήθειαι ἀντηλλάγησαν χαιρετισμοί.

Καθ' ἣν στιγμήν ἠγοράζοντο τὰ εἰσιτήρια αὐτῶν, ἠδυνήθη ὁ Ἐδγάρδος νὰ ἐξετάσῃ τὸν ἄνθρωπον μετὰ τοῦ ὁποίου ἐμελλε νὰ μονομαχήσῃ. Δὲν ἐγνώριζε σχεδὸν αὐτὸν, διότι μόλις τὸν εἶχεν ἴδει ὅταν ἐξέκαλλε ὅπ' ὀργῆς ἐνεφανίσθη εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐφημερίδος. Ἦτο ἀνὴρ τριακοντούτης, ὀφθαλμοῦς ἔχων γλυκεῖς καὶ τι τὸ βεμβρόν καὶ καρτερικὸν ἐν τῇ καθόλου αὐτοῦ ἐκφράσει.

— Ἰδοῦ τύπος ἀνθρώπου, ὅστις οὐδέποτε ὑπῆρξε τυχερός, εἶπεν ὁ ἱατρὸς εἰς ἕνα τῶν μαρτύρων τοῦ Ἐδγάρδου.

— Ἐλπίζομεν ὅτι οὐδὲ σήμερον θὰ ἴνη εὐτυχέστερος.

— Καὶ ὅμως εἶνε σκληρὸν νὰ ἐκτίθεται κανεῖς εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ φωνεθῇ ὑπὸ τινος ἄλλου.

— Μπά! πληρόνεται δι' αὐτό.

— Εἶνε ἔργαμος, μοὶ εἶπεν ὁ βαρώνος.

— Ἐχει σύζυγον νεαρὰν καὶ χαρισιστάτην, φαίνεται, καὶ δύο τέκνα· ἀπέθνηγκον δὲ ὅλοι τῆς πείνης, ὅταν ἔσχε τὴν τύχην νὰ εὕρῃ τὴν θέσιν ταύτην τοῦ ὑπευθύνου.

— Εἶνε τύχη τοῦτο ἀρά γε;

— Ὅα τὸ ἴδωμεν.

Ἀφικόμενοι εἰς Μῶ εὗρον δύο ἀμάξας ἐν τῷ σταθμῷ, ἃς εἶχον προνοιησάσαι καὶ αἱ ὅποια ἐφερον αὐτοὺς ἐντὸς ἡμισείας ὥρας εἰς μίαν τῶν εἰσόδων τοῦ δάσους Μωβλαζέν. Φύλαξ μετὰ τοῦ κυνὸς αὐτοῦ ἀνέμενε πρὸ τῆς κιγλίδος νομίζων ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ ἦρχετο χάριν κυνηγίου· ἠτο ἀρχαῖος στρατιώτης, ἰδὸν δὲ τοὺς ἐπτά ἄνδρας αὐστηρὰν ἔχοντας τὴν περιβολὴν καὶ τὸ ἦθος σοβαρὸν ἐνόησεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ μονομαχίας.

— Ἀνάβα εἰς τὴν ἕδραν πλησίον τοῦ ἀμαξήλατου, τῷ εἶπεν ὁ Ἐδγάρδος καὶ δόγησόν μας πλησίον τοῦ πασσάλου Χαρασερῆ. Αἱ ἀμαξαι εἰσεχώρησαν ὑπὸ δάσος ἐντὸς ἀνωμάλου δενδροστοιχίας ἀπὸ πολλοῦ παρημελημένης, ἐν τῇ δὲ κακείσῃ εἶχον ἀναφυῖ πυκνώματα θάμνων ἀκανθωδῶν, σπάρτων καὶ περιδίων. Ἡ πρώτη ἦν δροσερά, ἡ δὲ νυκτερινὴ ὀμίχλη, μήπω ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐξατμοθεῖσα, ἐκυμάτιζεν ἐπὶ τῶν κυτρίνων φυλλωμάτων, ἐφ' ὧν ἐφαίνοντο τὰ ἔγγη τῶν πρώτων τοῦ φθινοπώρου παγετῶν. Ἐβάδιζον βραδέως καὶ σιωπηλῶς. Ἐν τῇ γαλήνῃ τοῦ δάσους, ἦν οὐδεὶς θόρυβος ἐτάραπεν ἠκούετο μόνον ὁ τριμὸς τῶν ἀμαξοσκυτῶν μετὰ τῆς πνοῆς τῶν ἵππων μεμιγμένους, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἡ αἴφνδια πτήσις τῶν τετρομαγμένων φασιανῶν.

Ἐφθασαν μετ' οὐ πολλὸν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἐδγάρδου ὑποδεχθὲν μέρος, ὅταν δὲ πάντες κατέβησαν ὁ Ἐδγάρδος ἀπέπεμψε τὸν φύλακα καὶ τὰς ἀμαξὰς ὀρίσας αὐτοῖς τὸν τόπον, ἔνθα ὤφειλον νὰ περιμείνωσιν.

Ἐἶτα διηρυθύνθησαν πάντες εἰς λειμῶνα ὑπὸ δένδρων ὑψηλῶν περιστοιχόμενον, ὅστις εἰς μὴκος μᾶλλον ἐκτεινόμενος ἢ εὐρύς, ἐφαίνετο ὡς ἐπίτηδες ὑπὸ προνοητικῶ τινος ἀρχιτέκτονος σχεδιασθῆς, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς τόπος μονομαχίας· συμπαγῆς ἦν τὸ ἔδαφος, πυκνὴ ἡ γλόη καὶ μαλακῆ. Ἐν τάχει παρεσκευάσθησαν τὰ πάντα

και ενφ οι μαρτυρες ετοποθετουσ απέναντι αλληλων τους αντιπαλους, ο ιατρος απεμακρυνθη βήματα τινα.

Αμφότεροι ήσαν ουγι ώχροι, αλλά δια του αυτου αποφασιστικο ηθους ωπλισμένοι· ο μεν Εδγάρδος οργην πνεων, ην κατέστειλε, ο δε αντίπαλος αυτου συνεσταλμένην επιδεικνύων καρτερίαν.

Όσον άρορα είς τους μαρτυρας, εφαινοντο εμφρόντιδες ώσει συναισθανθέντες αϊφνης της θέσεως την σοβαρότητα και νυν τὸ πρώτων έννοήσαντες οτι ηδύνατο αψη εις τραγικὸν ν' απολήξη τέρμα.

Η τόχη ηνόνησε τὸν δημοσιογράφο, οστις έμελλε να πυροβολήση εν τάχει.

Δοθέντος του συνθήματος εταπείνωσε τὸ όπλον και έπυροβόλησεν εν τάχει.

Ο Εδγάρδος δεν έπληρώθη, εταπείνωσε τότε και εκείνος τὸ πιστόλιόν του σταθερῶ τη χειρί· η βολή διέσχισεν ώς αστραπή τὸν αέρα· ο δημοσιογράφος συνεστράφη διαγράψας ημίκυκλιον και έλιονίσθη· σπεύσαντες οι μαρτυρες έλαβον αὐτὸν εις τὰς άγκάλας των.

Βλέπων αὐτὸν στρεφόμενος ο Εδγάρδος είχε χωρήσει βήματά τινα πρὸς τὰ πρόσω, άλλ' οι μαρτυρες έρρίφθησαν επ' αὐτὸ και τὸν έκράτησαν.

— Δέν εινε ορθόν.

Είχε φονευθῆ; έπληρώθη μόνον;

Μετὰ βραχείαν εἴξεσσαν ο ιατρος εδήλωσεν, οτι ητο πληγῆ μόνον, αλλά σοβαρά, λίαν σοβαρά πληγῆ, καθόσον η σφαίρα εσχεν εισδύσει εις τὸ στήθος και προξενήσει εσωτερικὰς διαταράξεις, αϊφνης ηδύνατο να προκαλέσσει τὸν θάνατον. Έπρεπε να μετακομισθῆ μετὰ προφυλάξεως ο τραυματίας εις τὴν εγγυτάτην οικίαν.

— Είς τὴν έπαυλιον, ειπεν ο Εδγάρδος.

Και ησχολήθη εις τὸ να παρασκευασθῶσι τὰ της μεταφορας εϋτοχής, διότι έμελλε ν' απαλλαγῆ του πενθίμου θεάματος, οπερ είχε πρὸ αὐτου και από του οποίου δεν ηδύνατο ν' αποστρέψη τοὺς οφθαλμούς· ο αντίπαλος αυτου επί της χλόης κατακειλιμμένος, ήμίγυμνος, αίματόφυρτος έχων τὸ άνω του σώματος μέρος, μεμαρμαμένον τὸ πρόσωπον και ήμίκλειστα τὰ όμματα, σκληρὰς εφαινετο ύφιστάμενος οδύνας αλλά μη μεμφιμοιρῶν, οὐδε λέξιν άποτεινων πρὸς περιστοιχοῦντας αὐτὸν φίλους του.

Ενφ δε μετέφερον επί της άμάξης τὸν τραυματίαν και μετεκόμιψον αὐτὸν, οπως ηδύνατο, κατακειλιμμένον επί προσκεφαλαίου επί δύο βάρδων στηριζόμενου, ο Εδγάρδος προηγήθη σπεύδων εις τὸ μέγαρον, ίνα διατάξη τὴν παρασκευῆν κλίνης.

Του Γριπὰ αποθανόντος μικρὸν μετὰ τὴν απόκτησιν της επαύλειως ταύτης οὐδέν των σχεδίων οσα διενοείτο πρὸς μετασκευὴν και καλλωπισμὸν αὐτης είχε πραγματοποιηθῆ, οὕτως οστε έμενεν, εν τη καταστάσει εσχον αὐτην άφησει οι παλαιὸι αὐτης ιδιοκτηται, άδυνατοῦντες δι' έλλειψιν των μέσων να διατηρῶσιν αὐτην, κατεφθαρμένην δῆλον οτι και σχεδὸν γυμνή, οὐδέν άλλο διασώζουσα η παλαιὰν επιποσκευῆν, ητις είχεν οὐ μικρὰν αξίαν ώς περιεργείας αντικείμενον, άλλ' ητο άχρηστος δια τὴν παλαιότητα. Οὐδέποτε είχε κοιικήσει εν τη επαύλει ταῦτη η κυρία Γριπὰ, σπανίως δε είχεν εν αὐτῇ διανυκτερεύσει ο Εδγάρδος· ένιστε μόνον, εν εποχῇ του φθινοπώρου και εν καιρῷ χειμῶνος, όταν ηρχετο πρὸς θήραν και ήμποδίζετο υπό της κακοκαιρίας να επιστρέψη τὴν έσπέραν εις Παρίσιους.

Η σύζυγος του κηπουροῦ διετάχθη πάραυτα να διευθετήση τὸ ἔθλον αυτου δωμάτιου και έπειθῆ φλεγματικῆ, και άπαθῆς αψη ώς αληθῆς χωρική, δεν έσπευδε πολὺ, έβούθησεν αὐτην οπως θέση της κλίνης τὰς συνδόνας· άλλ' αί κατά τὴν πάλην σταθεραὶ αὐτου χειρες έτρεμον ηδη, τούτο δε εἴεπληττε τὴν κηπουρὸν τοσοῦτον, οστε τὰς χειρας μετεώρους έχουσα εθεώρει αὐτὸν αντὶ να εργάζηται. Προδήλωσ οὐδέν ένδοι εκ της συγκινήσεως αὐτου.

— Αφού σείς ο ίδιος έπληρώσατε τὸν κύριον αὐτὸν εις τὴν μονομαχίαν ειπε, θα ειπῆ οτι είχατε τοὺς λόγους σας δια τούτο. Λοιπὸν, δεν πρέπει δὰ να ησθε τόσο λυπημένος.

Ναι, βεβαίως είχε τοὺς λόγους αὐτοὺ δια τούτο και λόγους αποχωρῶντας, ίερούς, άλλ' εκείνος, ο δυστυχῆς!

Έτοιμασθέντος του δωματίου ο Εδγάρδος κατῆλθε μέχρι της προθυραίας κλίμακος· η δεξιὰ μεγάλη δενδροστοιχία, άλλοτε δια κανονικῶς τετημημένων δενδρουλλίων κεκοσμημένη ητο ερημος. Ηκροάσθη· οὐδεὶς κρότος. Ησθάνθη τότε έναγωνίως πιεζομένην τὴν καρδίαν του και ψυχρὸς ιδρώς έβρεξε τὰς χειράς του.

Είχεν αποθανῆ καθ' οδὸν αναμφιβόλως!

Αλλά και τούτο αν συνέβαινε! μήπως δεν ηθελε να τὸν φρονεύσῃ; . . . Είχε λόγους πρὸς τούτο, ως έλεγεν η κηπουρός, αλλά δια τι τότε η άναστρος αψη άδυναμία;

Αϊφνης ενόμισεν οτι ακούει κρότον . . . και μετὰ μικρὸν είδεν έμφραζομένην τὴν άμαξαν εις τὴν μεγάλην δενδροστοιχίαν· έχώρει βραδέως κατά βήμα ακολουθουμένη υπό των μαρτύρων, οστινες έβρινον περῆ.

Έκαμε κινήσιν τινα, ίνα σπεύσῃ πρὸς τὴν άμαξαν και πληροφορηθῆ, αλλά καταβάς δύο βαθμίδας έπέστρεψε πάλιν μη τολμῶν.

Μακρὰ και σκληρὰ υπῆρξεν η προσδοκία· τῷ εφαινετο οτι η συνοδεία αψη πρὸς νεκρικὴν μάλλον έκφορὰν ομοιάζουσα οὐδέποτε θα εφθανεν εις τὴν έπαυλιον.

Εφθασεν εν τούτοις.

— Λοιπὸν; ηρώτησεν ο Εδγάρδος ένα των μαρτύρων.

— Η κατάσταση χειροτερεύει· εδέησε να σταματήσωμεν πολ- λάκις καθ' οδὸν, δια να μη αποθάνῃ από δύσπνοιαν. Και ενφ κατεβίβαζον τὸν αντίπαλον αὐτου, ο Εδγάρδος απεμακρύνθη βήματά τινα θεωρῶν μακρόθεν· άλλὰ παρὰ τὴν απόστασιν οι οφθαλμοί αὐτου συνήνησαν εν στιγμῇ τινι τὰ υπό του εγγίζοντος θανάτου εσβεσμένα βλέμματα του τραυματίου, καίτοι δε ούτος δεν είχεν ίδει βεβαίως αὐτὸν, ησθάνθη εν τούτοις ῥιγος κλονήσαν αὐτὸν από κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ενφ ανεβιβάζετο ο τραυματίας ο Εδγάρδος έμεινε μόνος εν τῷ ίσογαίῳ εντός του εὐρέως διαδρόμου, οπου οι μαρτυρες αὐτου ηλθον μετὰ μικρὸν.

Είδεν αὐτοὺς προχωροῦντας και τείνοντας εις αὐτὸν τὰς χειρας.

— Τὰ συγχαρητήριά μου, αγαπητέ, περίφημος ητον η βολή του πιστολίου σας.

— Υπήρξατε άφοβος και εὔσταθῆς.

— Τῇ αληθειᾷ περιποιεῖτε τιμῆν εις τοὺς μαρτυράς σας.

Δυσθυμῶν άφηκεν αὐτοὺς να θλίψωσι τὰς χειράς του. Λοιπὸν, διότι εφανατάζοντο οτι δεν θα περιποιεῖ εις αὐτοὺς τιμῆν, η διότι εφόνευσεν εῶς ανθρωπον, εφαινοντο τόσο υπέρηφανοι δι' αὐτὸν, ενφ τὸν πρώϊαν και τὴν προτεραίαν εφαινοντο ένδοιάζοντες και ανήσυχοι.

Είς των μαρτύρων του τραυματίου κατῆλθε τὴν κλίμακα και άποτεινόμενος τῷ Εδγάρδῳ.

— Ο ιατρος εδήλωσεν οτι η ζωῆ του φίλου ήμῶν εύρισκεται εν κινδύνῳ, ειπεν· εν ταιούτῃ περιπτώσει άδύνατον εινε να σκεφθῶμεν περὶ της εις Παρίσιους μεταφορας αὐτου.

— Η έπαυλις εινε εις τὴν διάθεσιν σας, διέκοψεν ο Εδγάρδος, και οι υπηρέται μου, ως να εύρισκεσθε εν ξενοδοχείῳ· ο φίλος σας εύρισκεται εις τὴν οικίαν του.

— Τότε, ενφ ο εις εἴ ήμῶν θα μείνη παρ' αὐτῷ, ο άλλος θα τρέξῃ εις Παρίσιους· προσαισθάνεται τὸν θάνατόν του και ζητεῖ τὴν γυναίκα και τὰ τέκνα του· άδύνατον εινε να ειδοποιηθῆ η δυστυχῆς, ητις τὸν λατρεύει, δι' άπλου τηλεγραφήματος.

Οι μαρτυρες του Εδγάρδου επενέβησαν.

— Αν ο εις εἴ ήμῶν οφείλῃ να απέλθῃ, πρέπει εινε να συνταχθῆ προηγουμένως τὸ πρακτικόν.

Ο Εδγάρδος εισήγαγεν αὐτοὺς εντός του εστιατορίου, οπου υπῆρχον τράπεζα και καθέλαι, έλειπον όμως τὰ πρὸς γραφήν αναγκαία· εδοκίμασεν ουγι μικρὸν κόπον, έως οὐ εῦρη χάρτην, γραφίδα και μελάνην· εδέησε δια τούτο να υπάγῃ εις τὸν οικίαν του κηπουροῦ· εῶρων δε και κομίσας πάντα ταῦτα άπεστέρθη.

Εν αρχῇ τὸ εγγραφον συντάχθη ταχέως· εγραψεν ο μαρτυς του τραυματίου και ως δημοσιογράφος δεν εδυσκολεύετο εις τὴν εῦρεσιν των φράσεων, ως ανεγίνωσκεν ύψηλοφώνως καθόσον εγραψεν αὐτάς. Αλλ' όταν εφθασαν εις τὸ τέλος του πρακτικοῦ, εις των μαρτύρων του Εδγάρδου έλαβε τὸν λόγον.

— Πάντα ταῦτα έχουσι καλῶς, ειπεν, άλλ' ημεῖς;

— Πὼς σεῖς;

— Δηλαδή ημεῖς οι μαρτυρες· τὸ πρακτικὸν τούτο θα δημοσιευθῆ δια των εφημεριδῶν· ο κόσμος ολος θα όμλήσῃ περὶ αὐτου, θ' αναγνώσῃ εν δικαστηρίῳ· μοί φαίνεται λοιπὸν πρέπει, να μη παριστάμεθα εν αὐτῷ ως πρόσωπα βωβά· οι μαρτυρες διαδραματίζουσι και αὐτοὶ πρόσωπόν τι· καταλαμβάνετε;

— Θα υπαγράψωμεν.

— Βεβαίως, αλλά τούτο δεν άρκει· επεθύμουσ να προστεθῆ κάτι τι, δι' οὐ να όρισθῆ τὸ πρόσωπον, τὸ όποῖον διεδραματίσαμεν και ελαρρώσῃ τὴν ήμετέραν εὐθύνην· καταλαμβάνετε· εινε πολὺ δίκαιον, νομίζω.

Ένταῦθα εγερωθείσης συζητήσεως προσελήθη ο παρὰ τῷ τραυματίᾳ μένων μαρτυς. Μετὰ πολλοὺς τέλους λόγους έμειναν επί της ουσίας σύμφωνοι. Υπελείπετο όμως να εῦρεθῆ ο τύπος οστις έμελλε να δοθῆ εις τὸ κάτι τι εκεινο και τούτο επετεύχθη ουγι άνευ δυσκολίας.

— Υπαγορεύσατε, ειπεν ο τὴν γραφίδα κρατῶν, γράφω.

Ένταῦθα δε ακριβῶς εκειτο η λεπτότης του πράγματος· έννοιά τις προσεγγίζουσα τῇ ζητουμένη προσθήκῃ ηδύνατο οπως δήποτε να εκφρασθῆ· άλλ' αν ηδύνατο να λεχθῆ, δύσκολον όμως ητο να γραφῆ, διότι απητεῖτο να δοθῆ εις τὴν ιδεὰν ακριβῆς τις τύπος. Υπήρχε, πλην τούτου, και έτέρα δυσκολία· οι φίλοι του Εδγάρδου επεθύμουσ να μη κατηγορηθῶσιν οτι εγένοντο μαρτυρες ανθρωπου, εις ον μία μονομαχία ητο αναγκαία· τούτο δε δεν ηδύνατο έλευθερώως να εκφρασῶσι· „καταλαμβάνετε“.

Εὐρήθη επί τέλους φράσις περιπλοκος και σκοτεινῆ, ητις οὐδέν εσήμαινε ταχέως αναγνωσκομένη, άλλ' η όποία αν τις εἴηταζε αὐτην προσεκτικῶς, ενέφαινεν οτι οι μαρτυρες της μονομαχίας ταύτης δεν υπῆρξαν μόνον βωβά πρόσωπα, άλλ' είχαν διαδραματίσει πρόσωπον ενεργὸν και, αν αί συμβουλαὶ αὐτων ηκούοντο δεν θα επήρχετο τὸ άξιόθηρηγον άποτελεσμα.

Ο Εδγάρδος δεν ηδέλησε να επιστρέψη εις Παρίσιους, καίτοι δε δεν ηδύνατο να φανῆ χρήσιμος τῷ τραυματίᾳ, απ' εὔθειας τουλάχιστον, ενόμισεν οὐχ ητεον καθήκον αὐτου να μείνη εν Μωβοαξέν· άλλ' ίνα μη ανησυχήσωσιν η μήτηρ και η αδελφῆ αὐτου διεβίβασε δι' ενός των μαρτύρων του άγγελίαν τηλεγραφικὴν εις τὴν Ίουλίαν.

Αί ώραι τῷ εφάνησαν μακρόταται· δεν ετόλμα ν' άπομακρυνθῆ της επαύλειως· περιεπλανᾶτο εντός των δενδροστοιχιῶν του άλλους επιστρέφων έστιν οτε, ίνα πληροφορηται παρὰ της κηπουροῦ, ητις τότε ανέβαινεν εις τὴν πρώτην οροφήν και διεβίβασεν αὐτῷ οτι τη έλεγεν ο παρὰ τῷ τραυματίᾳ μένων φίλος αὐτου.

Αί δε ειδῆσεις ησαν όλονῃν χειρότεραι· ο άσθενῆς ηγωνία. „Ηλιψε κατ' άρχὰς οτι θα επήρχετο βελτίωσις, άλλ' επί τέλους κατήγησε να εῦρη ποιάν τινα αναούφισιν και εν τη σκιῆι οτι ο δυστυχῆς θα είχε τολάχιστον τὴν παραμυθίαν να άσπασῆ τὴν σύζυγόν του και τὰ τέκνα του.

Αλλ' ήπατάτο· ενφ δια δεκατὴν ἡδη φορὰν είχε πέμψει τὴν κηπουρὸν, κατέβῃ ἡδη αντ' αὐτης ο φίλος του τραυματίου.

— Απέθανε, κύριε.

Ο Εδγάρδος έμεινε εννεός. Τι να ειπῃ; τί ωφελοῦσιν οι λόγοι;

Και ίνα μη προδοθῆ η συγκίνησις αὐτου, εἴηλθεν εις τὸν κήπον· άλλὰ μόλις είχε χωρήσει βήματά τινα ηκούσθη τὸ κύλισμα άμάξης.

Αναμφιβόλως ην η σύζυγος μετὰ των τέκνων.

Έκρῶβῃ ταχέως όπισθεν συμπλεγμάτων δενδρουλλίων, τρέμων.

Δεν ητο η σύζυγος οὔτε τὰ τέκνα του, άλλ' η κυρία Γριπὰ και η Ίουλία.

Έδραμε πρὸς αὐτάς, εκειναι τὸν περιεπτύσσοντο.

Παρῆλθον στιγμαὶ τινες, κατόπιν των οποίων ηδυνήθη να λαλήσῃ και αναγγείλῃ αὐταῖς τὴν τρομερὰν εἴδησιν· περιέγραψεν αὐταῖς έπειτα τὴν συγκίνησιν, ην είχε δοκιμάσει ακούσας της άμάξης τὸ κύλισμα και νομίσας οτι ηρχετο η σύζυγος εκεινου, — η χήρα.

— Αλλ' έρχεται κατόπιν μας, ειπεν η Ίουλία, είδομεν εις τὸν σταθμὸν του Μῶ γυναίκα απηλιτισμένην και συνοδεουμένην υπό δύο παιδίων· η άμαξὰ της ηρχετο κατόπιν της ιδικῆς μας, φθάνει οσονοῦπο.

— Ας εισέλθωμεν, ειπεν η κυρία Γριπὰ, δεν πρέπει να μας ιδῆ η δυστυχῆς, θα ητο βῆρις εις τὴν θλίψιν της.

Ενφ δε και οι τρεις εισήρχοντο εντός του εστιατορίου, άμαξὰ τις εσταμάτησε και νεαρὰ γυνῆ επήδησε κατὰ της παιδίων φέρονσα εις τὰς άγκάλας, ενφ ο έτερος των μαρτύρων, ο συνοδευων αὐτην εφερεν έτερον παιδίον.

Ηκούσαν αὐτοὺς δρομαίως διερχομένους, ο δε κρότος των εσπευσμένων αὐτων βημάτων αντήχησεν επί της κλίμακος και σχεδὸν ταυτοχρόνως κραυγαὶ εφερωγήσαν και θρήνοι.

Ο Εδγάρδος εκρυψεν εντός των χειρῶν τὴν κεφαλήν.

— Ω! θεέ μου, ανέκραξεν, εινε φρικώδες.

— Οι ταλαίπωροί! ειπεν η κυρία Γριπὰ.

Η Ίουλία έμεινε άκίνητος, άλλ' αϊφνης οι οφθαλμοί αὐτης επληρώθησαν δακρύων.

— Αντὶ ποιὰς θυσίας! εψιθύρισε.

V.

Η μονομαχία εκώλυσε μεν τὸν Πούο ν' ασχοληθῆ εις τὴν υπόθεσιν του δονικῆς Βαλμονδοῦ, άλλ' οχι και να σκεφθῆ περὶ του σχεδίου του συνουσιού της Ίουλίαις και μελετήσῃ αὐτό.

Πολλοὺς έπλατε συνδυασμούς, αλλά πὼς να προβῆ εις εκτέλεσιν αὐτων; ωφειλε να περιμένῃ. Επερίμενε δε, οτι και αν τῷ εστοίχιζε τούτο. Αλλ' ίνα μη παρέρχηται εις μάτην ο χρόνος και ίνα εκ των προτέρων εχη παρασκευασμένα της ενεργείας τὰ μέσα ησχολήθη εις τὸ ν' αγορᾶσῃ αριθμὸν τινα πιστωτικῶν εις βάρος του δονικῆς Βαλμονδοῦ και του πρίγκιπος Δεβερβερῆ. Εξασφαλιζόμενα οὔτω τὰ χρεωστικὰ ταῦτα εις χειρας των πρακτῶρων αὐτου, ηδύνατο ταῦτα ν' αποβῶσι λίαν τελεσφόρα, αν κατάλληλος αὐτων εγίνετο χρῆσις, ίνα επηρεάσωσι τὸν υἱὸν και τὸν πατέρα. Οι κλητήρες εινε χρῆσιμα δια τὰ συνουκῆσια όργανα· αί πιστωτικαὶ αὐται δεν θα εστοίχιζον πολὺ· θα κατῶρθον να προμηθευθῆ αὐτάς εὐθηγά· κατόπιν δε θα επληρώνοντο άκέραια. Ταῦτα δε αναλογίζόμενος ο Πούο εἴελα τρίβων τὰς χειρας. Δεν ητο δε, τῇ αληθειᾷ, πράγμα περιεργον, να γείνη ο γάμος της Ίουλίαις πρόξενος, ίνα επανελθῆ εις τὸ ταμειὸν της κ. Γριπὰ μέρος των χρημάτων, τὰ όποια έμελλε να αφαιρέσῃ. Πόσον θα εἴελα ο Γριπὰ, αν έβλεπε τὸ τοιοῦτον.

Αναμένων τὴν κατάλληλον της ενεργείας ευκαιρίαν ο Πούο είχε τούτο τολάχιστον τὸ καλόν, οτι ηδυνήθη άνετως να μελετήσῃ τὸ σχέδιον αὐτου και παρασκευάσῃ τὴν εκτέλεσιν αὐτου δια συνδυασμῶν τοιούτων, οστε να φαίνηται κατ' επιφάνειαν άπλοῦστατον και φρικώτατον πράγμα. Έν τούτῳ δε κείται της τέχνης ο θρίαμβος.

Πρωϊαν τινα επί τέλους θλίβων εντός των εῦρέων θηλάκων του χαρτοφυλακείου του, από των οποίων τσαῦτα είχαν διέλθει του Γριπὰ εκατομμύρια, τοὺς υπό του δονικῆς Βαλμονδοῦ τη κυρία Γριπὰ παραδοθέντας τίτλους και δέσμας τινὰς τραπεζικῶν γραμματίων, μετέβῃ εις τὴν εν τῇ οδῷ Ροασιάλ κατοικίαν του δονικῆς. Τὸ οίκημα αὐτοῦ εκειτο εκ τῇ υπερκειμένην του καταγαίου οροφῇ. Τὸ Πούο κρούσαντες τὸν κώδωνα υπηρέτης λευκὸν φέρον περιζῶμα ηνωῖε τόσο ταχέως τῇ θύραν, οστε θα έπίσταυε τις οτι ιστατο όπισθεν αὐτης.

— Δέκα οκτώ έτη.
 — Μελαγχρονίη, ξανθή;
 'Ο δοῦξ Βαλμονδοῦά δὲν εἶχε προῖδει τὴν ἐρώτησιν ταύτην· ἐδίστασεν ἐπὶ στυμῆν.
 — 'Ε... ὅπως ἔλαι αἱ γυναῖκες.
 — Τὴν γνωρίζω;
 — Δὲν πιστεύω... ἐκτός ἂν ἔτυχε νὰ τὴν ἴδῃς...
 'Ἐμελλε νὰ εἶπῃ, κατὰ τύχην, ἀλλ' ἐκρατήθη ἐν καιρῷ.
 — Ἐκτός ἂν τὴν εἶδες ἐπανελάβην.
 — Ποία εἶνε;
 Τὴν φορὰν ταύτην δὲν ἔπρεπε νὰ διαστάσῃ.
 — 'Η δεσποινὶς Γριπά, εἶπε σοβαρῶς.
 'Ο ὄδῃ ἐποιήσατο ἀπότομον ὀπισθοχωρήσεως κίνημα.
 — 'Η δεσποινὶς Γριπά!
 Εἶτα συνεργόμενος ὡς ἄνθρωπος θέλων νὰ διαφωτισθῇ.
 — Γριπά! τίνος Γριπά; μήπως εἶνε ἡ κόρη Γριπά τοῦ κλέπτου;
 — Κλέπτου; διὰ τί; Κατὰ τί ὁ Γριπά ὑπῆρξε πλειότερον κλέπτης τῶν λοιπῶν ὁμοτέγων του; ἤμπορεῖ κάνεις νὰ τοὺς ὀνομάσῃ ὅλους κλέπτας; πῶς θέλεις νὰ σχηματίσουν τὴν περιουσίαν των. Ἐλα δά! μήπως ἔχεις προλήψεις τετριμμένας;
 — Προλήψεις!
 — Τὰ πράγματα κατὰ βάρθος πρέπει νὰ διακρίνῃ τις καὶ νὰ μὴ ἀπατάται ἐν τῶν λέξεων. Εἴθεθα κατεστραμμένοι καὶ ἐπὶ πλεόν ἄνευ οὐδὲ τοῦ ελαχίστου πόρου· δὲν εἴμαι τραπεζίτης ἐγὼ οὐδὲ σὺ βιομήχανος. Δὲν ἔχομεν λοιπόν, οὔτε ἐγώ, οὔτε σὺ τὰ μέσα τοῦ νὰ πλουτήσωμεν, ἢ μᾶλλον δὲν ἔχομεν ἢ ἐν μόνον μέσον, δῆλα δὴ σὺ ἔχεις ἐν· τὸν γάμον. Γνωρίζεις μεταξῦ τοῦ ἰδικοῦ μας κόμου γυναῖκα τῆς τάξεώς μας διατεθειμένην νὰ σὲ ὑπανδρευθῇ καὶ προσφέρουσα προίκα εἴκοσι ἐκατομμυρίων; τὴν γνωρίζεις τὴν γυναῖκα ταύτην;
 'Ο ὄδῃ δὲν ἀπεκρίθη.

— Ἄν τὴν γνωρίζεις, ἐξηκολούθησεν ὁ κύριος Βαλμονδοῦά, δὲν ἔχω τίποτε νὰ εἶπω περὶ τῆς δεσποινίδος Γριπά. Ἄλλὰ δὲν τὴν γνωρίζεις διὰ τὸν λόγον οὐδὲν ὑπάρχει. Ἐπανέρχομαι λοιπόν εἰς τὴν δεσποινίδα Γριπά. Μήπως νομφεῦσαι τὸ ὄνομά της; ἐκείνη λαμβάνει τὸ ἰδικόν σου. Τὰ τέκνα σας δὲν θὰ λέγονται Γριπά, ἀλλὰ Βαλμονδοῦά· τῶν Γριπά θὰ ἔχωσι τὴν περιουσίαν, τὸ μόνον εἰς ὃ πρέπει νὰ δώσῃς προσοχῆν. Πρέπει νὰ συμμορφῶται τις μὲ τὰς τάσεις τῆς ἐποχῆς του καὶ ἡ ἐποχὴ ἡμῶν εἶνε ἐποχὴ τῶν ἐκατομμυρίων. Ἡ ἀξία ἐκάστου λογίζεται ἀναλόγως τῆς κτήσεως ἢ τῆς ἀνεχίας αὐτῶν. Τίποτε δὲν σημαίνει ἡ καταγωγὴ οὔτε ἡ ἰκανότης. Τὰ χρήματα εἶνε τὸ πᾶν καὶ ὅταν ἀκόμη εἶνε γυμνά παντός ἄλλου προσόντος· ἀλλ' ὅταν ἐνωθῶσι μετὰ τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἰκανότητος τότε ἀποβαίνουν πανίσχυρα. Ἐχεις τὴν καταγωγὴν. Θέλεις τὸν πλοῦτον; ἂν τὸν ποθῆς, δὲν θὰ σὲ προσβάλω δὲ ὑποθέτω ὅτι δύνασαι νὰ διαστάσῃς, ἂν τὸν ποθῆς, δὲν μένει ἢ νὰ κύψῃς, ὅπως τὸν λάβῃς.

— Ἄ! αὐτὸ εἶνε.
 — Νὰ ἡ ὦρα, πρέπει νὰ ταπεινωθῇ κάνεις, τὸ γνωρίζω καλῶς, δὲν λέγω τὸ ἔναντίον. Λυπηρόν, δυσάρεστον, ὅτι θέλεις εἶνε τοῦτο. Παραδέχομαι τὴν σκέψιν σου, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, τοιοῦτον εἶνε τὸ μέσον τὸ ὁποῖον μεταχειρίζονται ὅσοι θέλουν νὰ πλουτήσουν. „Ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου.“ εἶνε ὁ θεῖος νόμος. Εἰς τὴν περιστάσιν δὲ ταύτην τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε τόσο φοβερόν· νὰ ἰδρῶσῃ κάνεις ὀλίγον μὲ τὴν δεσποινίδα Γριπά, ἔ, ἔ, εἶνε πολὺ ὠραία ἢ δεσποινὶς Γριπά, ἠέξυρεις· καλλονὴ λαμπρὰ καὶ εὐρωστος.

Ἐὰν τὴν ἠμέτερας εἰκόνος παριστωμένην ταύτην σκηρῆν. Αἱ ἀγαθαὶ καὶ εὐχερῶς ἐξημερούμεναι φῶκαι ζῶσιν ἐν τε ψυχραῖς καὶ ἐν θερμαῖς θαλάσσαις τοῦ ἄρκτιου καὶ μεσημβρινοῦ ἡμισφαιρίου ἐνῷ ὁ δεῖνός αὐτῶν ἐχθρός, ἢ οὐχὶ σπανίως μέχρι δισχιλίων χιλιογράμμων βάρος ἔχουσα λευκὴ ἢ τοῦ βορείου πόλου ἄρκτος μόνον ἐν ταῖς παγεραῖς ἐρήμοις τῶν νήσων τῆς βορείου Ἄμερικῆς, τῆς Γροελανθίας καὶ πέραν τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου διατᾶται. Εἰς τὰς σιγγλὰς ἐκεῖνας καὶ παγεράς χώρας συμβαίνει πολυλάκις πάγη δυσανάλογος ἀναπόφενκτον τῆς ὁποίας θῆμα καθίσταται ἡ φῶκη, ἥτις ὅμως διαφεύγει τὸν κίνδυνον ὅταν εὐρηται ἐν τῷ στοιχείῳ αὐτῆς, τῷ ὕδατι, ὑπερτεροῦσα τὸν φοβερόν αὐτῆς ἀντίπαλον κατὰ τὴν ταχύτητα. Ἡ λευκὴ ἄρκτος γινώσκει ὅτι αἱ φῶκαι ἀρῆσσονται νὰ ἠλιαζῶνται παρὰ τὰς ἀκτὰς, τοποθετεῖται λοιπὸν ἐπιτηδείως ἐπὶ τοῦ πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνης ἀθροῦσως ἐπιπλέοντος πάγου καὶ καρδοκεῖ ἕως οὐ παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος περίστασις ἵνα δρᾷξῃται τοῦ ἐπιποθουμένου πολυτελοῦς δεῖπνου. Ἄν ἡ ἄρκτος ἀναρρηχᾷται ἀοράτως, οὐχ ἤττον καὶ αἱ φῶκαι γινώσκουσι νὰ προφυλάττονται ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ ἐχθροῦ· ἠλιαζόμεναι κατὰ μεγάλας ὁμάδας θέτουσι σκοποὺς, ὧν τὴν προσοχὴν σπανίως ὁ ἐχθρὸς διαφεύγει. Ὅταν λοιπὸν ὁ σκοπὸς εἰσπληθῇσῃ αἴφνης εἰς τὸ ὕδωρ μιμοῦνται αὐτὸν ἔλαι αἱ φῶκαι καὶ ἐξαφανίζονται εἰς τὸ βάθος τῶν ψυχρῶν ὕδατων. Ἄλλὰ καὶ ἡ λευκόμαλλος κυρὰ γινώσκει νὰ κολυμβᾷ καὶ νὰ καταδύηται συχνότατα εἰς τὸν βυθόν, ἔνθα αἱματηρὰ διεξάγεται τότε πάλι, καθ' ἣν ἡ νίκη ἀπομένει εἰς τὸν ἰσχυρότερον. Οἱ κάτοικοι τῶν ἄρκτικῶν χωρῶν καὶ πάντες οἱ περιπλέοντες τοὺς πόλους καταδιώκουσι τὴν πονηρὰν ἄρκτον, ἥς τὸ μὲν κρέας τρώγουσι, τοὺς δὲ τένοντας χρησιμοποιοῦσιν εἰς κατασκευὴν χρησίμων ἀντικειμένων, τὸ δὲ δέρμα ἐμπορεύονται· καταδιώκουσιν δὲ αὐτὴν καὶ διότι καταστρέφει τὰς φῶκας, ἃς οἱ τῶν ἄρκτικῶν χωρῶν ἄνθρωποι ἐπαρέστως τρώγουσι. Ὅταν παρὰ τοῖς Ἐσκιμοῖς τελῆται βάπτισις προσφέρεται εἰς τοὺς προσκεκλημένους τὸ ἔλαιον αὐτῶν ὅπως παρ' ἡμῖν ἢ μαστίχη καὶ τὰ παρόμοια ποτά.

Ἐὰν τὴν ἠμέτερας εἰκόνος παριστωμένην ταύτην σκηρῆν. Αἱ ἀγαθαὶ καὶ εὐχερῶς ἐξημερούμεναι φῶκαι ζῶσιν ἐν τε ψυχραῖς καὶ ἐν θερμαῖς θαλάσσαις τοῦ ἄρκτιου καὶ μεσημβρινοῦ ἡμισφαιρίου ἐνῷ ὁ δεῖνός αὐτῶν ἐχθρός, ἢ οὐχὶ σπανίως μέχρι δισχιλίων χιλιογράμμων βάρος ἔχουσα λευκὴ ἢ τοῦ βορείου πόλου ἄρκτος μόνον ἐν ταῖς παγεραῖς ἐρήμοις τῶν νήσων τῆς βορείου Ἄμερικῆς, τῆς Γροελανθίας καὶ πέραν τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου διατᾶται. Εἰς τὰς σιγγλὰς ἐκεῖνας καὶ παγεράς χώρας συμβαίνει πολυλάκις πάγη δυσανάλογος ἀναπόφενκτον τῆς ὁποίας θῆμα καθίσταται ἡ φῶκη, ἥτις ὅμως διαφεύγει τὸν κίνδυνον ὅταν εὐρηται ἐν τῷ στοιχείῳ αὐτῆς, τῷ ὕδατι, ὑπερτεροῦσα τὸν φοβερόν αὐτῆς ἀντίπαλον κατὰ τὴν ταχύτητα. Ἡ λευκὴ ἄρκτος γινώσκει ὅτι αἱ φῶκαι ἀρῆσσονται νὰ ἠλιαζῶνται παρὰ τὰς ἀκτὰς, τοποθετεῖται λοιπὸν ἐπιτηδείως ἐπὶ τοῦ πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνης ἀθροῦσως ἐπιπλέοντος πάγου καὶ καρδοκεῖ ἕως οὐ παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος περίστασις ἵνα δρᾷξῃται τοῦ ἐπιποθουμένου πολυτελοῦς δεῖπνου. Ἄν ἡ ἄρκτος ἀναρρηχᾷται ἀοράτως, οὐχ ἤττον καὶ αἱ φῶκαι γινώσκουσι νὰ προφυλάττονται ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ ἐχθροῦ· ἠλιαζόμεναι κατὰ μεγάλας ὁμάδας θέτουσι σκοποὺς, ὧν τὴν προσοχὴν σπανίως ὁ ἐχθρὸς διαφεύγει. Ὅταν λοιπὸν ὁ σκοπὸς εἰσπληθῇσῃ αἴφνης εἰς τὸ ὕδωρ μιμοῦνται αὐτὸν ἔλαι αἱ φῶκαι καὶ ἐξαφανίζονται εἰς τὸ βάθος τῶν ψυχρῶν ὕδατων. Ἄλλὰ καὶ ἡ λευκόμαλλος κυρὰ γινώσκει νὰ κολυμβᾷ καὶ νὰ καταδύηται συχνότατα εἰς τὸν βυθόν, ἔνθα αἱματηρὰ διεξάγεται τότε πάλι, καθ' ἣν ἡ νίκη ἀπομένει εἰς τὸν ἰσχυρότερον. Οἱ κάτοικοι τῶν ἄρκτικῶν χωρῶν καὶ πάντες οἱ περιπλέοντες τοὺς πόλους καταδιώκουσι τὴν πονηρὰν ἄρκτον, ἥς τὸ μὲν κρέας τρώγουσι, τοὺς δὲ τένοντας χρησιμοποιοῦσιν εἰς κατασκευὴν χρησίμων ἀντικειμένων, τὸ δὲ δέρμα ἐμπορεύονται· καταδιώκουσιν δὲ αὐτὴν καὶ διότι καταστρέφει τὰς φῶκας, ἃς οἱ τῶν ἄρκτικῶν χωρῶν ἄνθρωποι ἐπαρέστως τρώγουσι. Ὅταν παρὰ τοῖς Ἐσκιμοῖς τελῆται βάπτισις προσφέρεται εἰς τοὺς προσκεκλημένους τὸ ἔλαιον αὐτῶν ὅπως παρ' ἡμῖν ἢ μαστίχη καὶ τὰ παρόμοια ποτά.

ΦΩΚΑΙ ΥΠΟ ΛΕΥΚΗΣ ΑΡΚΤΟΥ ΠΡΟΣΒΑΛΛΟΜΕΝΑΙ.

(Μετὰ εἰκόνας.)

Ἐὰν τὴν ἠμέτερας εἰκόνος παριστωμένην ταύτην σκηρῆν. Αἱ ἀγαθαὶ καὶ εὐχερῶς ἐξημερούμεναι φῶκαι ζῶσιν ἐν τε ψυχραῖς καὶ ἐν θερμαῖς θαλάσσαις τοῦ ἄρκτιου καὶ μεσημβρινοῦ ἡμισφαιρίου ἐνῷ ὁ δεῖνός αὐτῶν ἐχθρός, ἢ οὐχὶ σπανίως μέχρι δισχιλίων χιλιογράμμων βάρος ἔχουσα λευκὴ ἢ τοῦ βορείου πόλου ἄρκτος μόνον ἐν ταῖς παγεραῖς ἐρήμοις τῶν νήσων τῆς βορείου Ἄμερικῆς, τῆς Γροελανθίας καὶ πέραν τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου διατᾶται. Εἰς τὰς σιγγλὰς ἐκεῖνας καὶ παγεράς χώρας συμβαίνει πολυλάκις πάγη δυσανάλογος ἀναπόφενκτον τῆς ὁποίας θῆμα καθίσταται ἡ φῶκη, ἥτις ὅμως διαφεύγει τὸν κίνδυνον ὅταν εὐρηται ἐν τῷ στοιχείῳ αὐτῆς, τῷ ὕδατι, ὑπερτεροῦσα τὸν φοβερόν αὐτῆς ἀντίπαλον κατὰ τὴν ταχύτητα. Ἡ λευκὴ ἄρκτος γινώσκει ὅτι αἱ φῶκαι ἀρῆσσονται νὰ ἠλιαζῶνται παρὰ τὰς ἀκτὰς, τοποθετεῖται λοιπὸν ἐπιτηδείως ἐπὶ τοῦ πρὸς τὴν διεύθυνσιν ἐκείνης ἀθροῦσως ἐπιπλέοντος πάγου καὶ καρδοκεῖ ἕως οὐ παρουσιασθῇ ἡ κατάλληλος περίστασις ἵνα δρᾷξῃται τοῦ ἐπιποθουμένου πολυτελοῦς δεῖπνου. Ἄν ἡ ἄρκτος ἀναρρηχᾷται ἀοράτως, οὐχ ἤττον καὶ αἱ φῶκαι γινώσκουσι νὰ προφυλάττονται ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ ἐχθροῦ· ἠλιαζόμεναι κατὰ μεγάλας ὁμάδας θέτουσι σκοποὺς, ὧν τὴν προσοχὴν σπανίως ὁ ἐχθρὸς διαφεύγει. Ὅταν λοιπὸν ὁ σκοπὸς εἰσπληθῇσῃ αἴφνης εἰς τὸ ὕδωρ μιμοῦνται αὐτὸν ἔλαι αἱ φῶκαι καὶ ἐξαφανίζονται εἰς τὸ βάθος τῶν ψυχρῶν ὕδατων. Ἄλλὰ καὶ ἡ λευκόμαλλος κυρὰ γινώσκει νὰ κολυμβᾷ καὶ νὰ καταδύηται συχνότατα εἰς τὸν βυθόν, ἔνθα αἱματηρὰ διεξάγεται τότε πάλι, καθ' ἣν ἡ νίκη ἀπομένει εἰς τὸν ἰσχυρότερον. Οἱ κάτοικοι τῶν ἄρκτικῶν χωρῶν καὶ πάντες οἱ περιπλέοντες τοὺς πόλους καταδιώκουσι τὴν πονηρὰν ἄρκτον, ἥς τὸ μὲν κρέας τρώγουσι, τοὺς δὲ τένοντας χρησιμοποιοῦσιν εἰς κατασκευὴν χρησίμων ἀντικειμένων, τὸ δὲ δέρμα ἐμπορεύονται· καταδιώκουσιν δὲ αὐτὴν καὶ διότι καταστρέφει τὰς φῶκας, ἃς οἱ τῶν ἄρκτικῶν χωρῶν ἄνθρωποι ἐπαρέστως τρώγουσι. Ὅταν παρὰ τοῖς Ἐσκιμοῖς τελῆται βάπτισις προσφέρεται εἰς τοὺς προσκεκλημένους τὸ ἔλαιον αὐτῶν ὅπως παρ' ἡμῖν ἢ μαστίχη καὶ τὰ παρόμοια ποτά.

ΦΩΚΑΙ ΥΠΟ ΛΕΥΚΗΣ ΑΡΚΤΟΥ ΠΡΟΣΒΑΛΛΟΜΕΝΑΙ.

ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΥΛΩΝ.

Περίεργος εἶνε ἡ ἐξέτασις τῶν διαφορῶν ὕλων, αἵτινες ὑπῆρξαν ἐν χρήσει πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ χάρτου.

Πρὸ αὐτῆς ἔτι τῆς ἐφευρέσεως τοῦ διατηρεῖν διὰ τῆς γραφῆς γεγονότα ἀξιοσημείωτα, ἐφευρέοντο δένδρα, ἀνηγείροντο βομολὴ ἢ σφοροὶ λίθων, ὡς ἐνδομήματα παρελθόντων συμβάντων. Ὁ Ἡρακλῆς δὲν ἐγνώριζε πιθανῶς τὴν γραφήν, ὅτε ἀνύψωσε τὰς περιφήμους στήλας του.

Ὁ ἀρχαιότατος τρόπος τοῦ γράφειν ἦν ὁ ἐπὶ κεράμων, πλίνθου ὅπτῃς, ὄστρακοδέρμων καὶ λιθίνων πλακῶν. Μετὰ ταῦτα μετεχειρίθησαν πίνακες ἐκ διαφόρου ὕλης, ὅσων ἐλεφαντίνων ὀστέων, φλοιῶν καὶ φύλλων δένδρων.

Ἡ διατήρησις ἀξιωμακτικῶν γεγονότων ἐπὶ σκληρῶν ὀσείων, ἐγένετο ἐπὶ βράχων ἢ μεταλλῶν· εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἰᾶβ γίνεται μνεία γραφῆς ἐπὶ λίθου, ἐπὶ βράχων καὶ ἐπὶ φύλλων μοῦνδου. Ἐπὶ λιθίνων πλακῶν ἔλαβεν ὁ Μωϋσῆς τὸν νόμον γεγραμμένον ὑπὸ τῶν δακτύλων τοῦ Θεοῦ. Τὰ ἔπη τοῦ Ἡσαΐδου ἐγράφησαν ἐπὶ μολυβδίνων πλακῶν, καθότι ὁ μολυβδῖος ἦν εὐχρηστος πρὸς γραφήν, ὡς περιτυλισσόμενος ἐν εἴδει κολίνδρου, ὡς ὁ Κλαυδίου μαρτυρεῖ. Ὁ Μοντεφωκῶν ἀναφέρει ἀρχαιότατον βιβλίον συγκείμενον ἐξ ὀκτῶ μολυβδίνων φύλλων, καὶ ἔχων ἐπὶ τῶν ὀπισθεν προσκεκαλιμμένους κρῖκους συνδεδεμένους διὰ μολυβδίνης βράβδου ἐπὶ σκοπῶ τοῦ νὰ συγκρατῶνται τὰ φύλλα τῆς βιβλίου. Βραδύτερον εἰσήχθη ἡ χρῆσις τοῦ ὀρειγάλκου· οἱ νόμοι τῶν Κρητῶν ἐχαράχθησαν ἐπὶ ὀρειχαλκίνων πλακῶν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐχάρασσον ὁμοίως τὰς διατάξεις τοῦ δημοσίου βίου τῶν ἐπὶ χαλκοῦ, ἢ δὲ ὀμλία τῶν Κλαυδίου, γεγραμμένη ἐπὶ ὀρειχαλκίνων πλακῶν, διατηρεῖται εἰσέτι εἰς τὸ δημαρχεῖον τοῦ Λουγδούνου, ἐν Γαλλίᾳ. Διάφοροι προσέτι ὀρειχαλκίνοι πλάκες κεκαλυμμένοι δι' Ἐτρουσκικῶν χαρακτῆρων ἀνωρήχθησαν ἐν Τοσκάνῃ. Αἱ μεταξὺ Ῥωμαίων, Σπαρτιατῶν καὶ Ἰουδαίων συνθηκαὶ ἐγράφησαν ἐπὶ χαλκοῦ, καὶ διάφορα διατηρήσεως ἀξία γεγονότα ἐγράφησαν ἐπὶ τοῦ σκληροῦ τούτου μετάλλου· εἰς πολλὰς νομισματοθήκας εὑρίσκονται στρατιωτικαὶ ἀξίαι ἐπὶ χαλκίνων τρογιγύλων πλακῶν. Τὸ ἔθιμον τούτου ἀνεκαλύφθη ὑφιστάμενον ἐν Ἰνδίας, πηλοσίου τῆς Βεγγάλῃς, ἐνθα εὑρέθη πλάξ χαλκίνη, περιγράφουσα τὴν προῖκα νόμφης, χρονολογημένη ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνος πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

Μεταξὺ τῶν γραφικῶν τούτων ὕλων, πολλοὶ ἦσαν πάντῃ βάνασοι καὶ ἀπροσφύως ἀντικαθιστώσας τὴν εὐγενεστέρην ὕλην. Κατὰ τὴν ποιμενικὴν τῆς κοινῆς ἠλικίας ἐγράφοντο τὰ ἄσματα δι' ἀκανθῶν καὶ βελονῶν ἐπὶ λωρίδων δέρματος, ἅτινα περιέδεον περὶ τὰς ποιμαντικὰς βράβδους. Οἱ κάτοικοι τῶν ὑπερβωρείων χωρῶν ἐχάρασσον, φαίνεται, τὰς φδὰς τῶν ἐπὶ τοίχων, καὶ ὁ Ὁλδφ, κατὰ τὴν διήγησιν τινος Σάγα, ἔκτισε μεγάλην οἰκίαν, ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ τῶν δοκῶν τῆς ὁποίας ἐπέγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν χρόνων, ἐνθ' ἕτερος βόρειος ἤρως φαίνεται ὅτι οὐδεμίαν ἀλλήν εὔρε καλτιεράν ὕλην τῆς καθέδρας καὶ κλίνης του πρὸς διατήρησιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀνθρακτῆμάτων. Εἰς τὸ δημαρχεῖον τοῦ Ἀνοβέρου διατηροῦνται δώδεκα ξύλινοι τράπεζαι περιεχριμμένοι ὑπὸ κηροῦ μέλιτος, ἐφ' ὧν εἶνε γεγραμμένα τὰ ὀνόματα κτητόρων τινῶν οἰκίῶν, ἄνευ τῶν ὀνομάτων τῶν ὀδῶν. Τὰ ξύλινα ταῦτα χειρόγραφα πρέπει νὰ ὑπῆρχον πρὸ τοῦ 1423 ἔτους, ὅτε πρῶτον ἐρρομοτομήθη τὸ Ἀνοβερνον. Ταῦτα χειρόγραφα, δύνανται τὶς νὰ ἴδῃ εἰς δημοσίαις συλλογὰς, μαρτυροῦντα βάρβαρον τῆς κοινῆς κατάστασιν. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀραβῶν, αἵτινες, κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Μωάμεθ, φαίνεται, ὅτι ἀνέγλυον διὰ μαχαριδίου ἀξιοσημείωτα συμβάντα ἐπὶ ὀμοπλατῶν προβάτων, τὰς ὁποίας προσέδεον καὶ ἀνήρτων οὕτω ἐπὶ τῶν τοίχων.

Οἱ νόμοι τῶν δώδεκα πλακῶν, οὗς οἱ Ῥωμαῖοι ἀντέγραφαν κατὰ πρῶτον ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ κώδικος, μετὰ τὴν ἐπιδοκιμασίαν

τοῦ λαοῦ, ἐχαράχθησαν ἐπὶ χαλκοῦ καὶ καταστράφησαν ὑπὸ κερανοῦ καταπεσόντος ἐπὶ τοῦ Καπιτωλίου, ἀπώλεια τὰ μάλιστα λυπήσασα τὸν Αὐγούστον. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς γραφῆς διατηρεῖται καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας εἰσέτι χρησιμεῖον εἰς ἐπιγραφὰς, ἐπιτάφια καὶ ἄλλας εἰς τοὺς μεταγενεστέρους μεταδιδομένας ὑπομνήσεις.

Αἱ ἐφευρέσεις αὗται ᾗδη ἴσθησαν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ξυλίνων πλακῶν· καὶ ἐπειδὴ ἡ κέδρος ἔχει ἀντιστηπικὴν ιδιότητα, ἐπροτιμήθη τὸ ξύλον τοῦτο εἰς κατασκευὴν κιβωτίων χρησιμευόντων πρὸς διατήρησιν ἀξιολόγων γραφῶν. Ἡ γνωστὴ φράσις αὕτη τῶν ἀρχαίων, ὁπότε ἀπένεμον τὸ ἀνώτατον τῶν ἐγκωμίων εἰς ἀξιόλογον βιβλίον, et cedro digna Locuti, ὅτι δηλ. ἦτο ἀξίον νὰ γραφῆ ἐπὶ κέδρου, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἔλαιον τῆς κέδρου, δι' οὗ πολύτιμα χειρόγραφα περιγραμνὰ ἐπεχρίοντο ἐπὶ σκοπῶ τοῦ νὰ διατηρηθῶσιν ἐκ τῆς σήψεως καὶ τῶν σκαλήμων, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Πέρισιος λέγων· „Οὕτως δὲν προσέθετο ν' ἀφήσῃ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τοιαῦτα ἔπη, ἅτινα ἠδύνατο νὰ διατηρήσῃ τὸ τῆς κέδρου ἔλαιον διὰ παντός!“

Ἦτο πρὸς τούτους ἐν χρήσει ἡ ἐπιβραψὴ τῶν πρὸς γραφήν ὀσείων διὰ πορφύρας καὶ ἡ ἐπίτριψις διὰ κεδρίνου τινος ἀποστάγματος. Οἱ νόμοι τῶν αὐτοκρατόρων ἐδημοσιεύοντο ἐπὶ ξυλίνων ἐγγρόων πινάκων, ὡς καὶ ὁ Ὀράτιος αἰνίττεται λέγων: „Leges incedere Legno“· ἀκολούθως ὅμως καὶ ἄλλαι ὕλαι ἀντεκατέστησαν τὸ ξύλον. Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος, δι' ὃν προσημάτο ἡ κέδρος παντὸς ἄλλου ἔξυλου εἰσήγαγε τὴν χρῆσιν τοῦ κηροῦ, ὡς ὄντος ἀδιαφθόρου, ἐφ' οὗ γενικῶς ἐγράφοντο διαθήκαι, ἐπὶ σκοπῶ διατηρήσεως· οὕτως ὁ Ἰουβενάλῃς λέγει, Ceras implene caraeas. Τὸ λεπτόν τοῦτο ἐκ κηροῦ μίγμα ἐπετίθετο ὡσαύτως ἐπὶ ξυλίνων πινάκων, ὡς χορηγοῦν τὴν εὐκολίαν εἰς διορθώσεις καὶ ἐξαλείψεις ἡμερησίας χρήσεως.

Ἡ γραφὴ ἐγένετο διὰ σιδηροῦ ὀξέος ἐργαλείου, ὡς τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀσείων, ἄς ἐδηλώσαμεν ἡ γραφῆς (Stylus) κατασκευάζετο ὀξεία ἐκ μῖας ἄκρας, χρησιμευούσης πρὸς γραφήν, καὶ ἀμβλυτέρα ἐκ τῆς ἐτέρας, ὅπως γίνεται ἡ διόρθωσις εὐκόλος· ἐνεσθῆεν ἡ φράσις vertere stylum, ἐσήμαινε τὸ ἐξαλείφειν τινὰ λέξιν. Ἄλλ' οἱ Ῥωμαῖοι ἠμῶτισαν τὴν χρῆσιν τοῦ ὀξέος τούτου ἐργαλείου, διότι πολλοὶ μετεχειρίσθησαν αὐτὸ καὶ ὡς κακοποιῶν ἐγχειριδίων. Διδάσκαλος τις ἐφενοῖθη διὰ ξυλίνων δέλτων (pugillares) καὶ γραφίδων τῶν ἰδίων αὐτοῦ μαθητῶν. Ὄθεν ἐπενοήθη ἡ ἀντικατάστασις αὐτῶν διὰ γραφίδων κατασκευασμένων ἐξ ὀστοῦ πτηνοῦ ἢ ἄλλου ζώου· οὕτως αἱ γραφαὶ τῶν Ῥωμαίων ὁμοιάζον ζωγραφίας. Ὅπότεν δὲ ἔγραφον ἐπὶ ἀπαλοτέρας ὀσείας μετεχειρίζοντο καλῶν ἐσχισμένους εἰς τὸ ἄκρον, ὡς τὰ ἡμέτερα κονδύλια. Τοὺς καλῶν οἱ Ἀσιανοὶ μετεχειρίζονται εἰσέτι ἐπὶ σκοπῶ τοῦ νὰ διαχέωσι τὴν βαψήν των ἢ τὴν μελάνην εὐχερέστερον ἐπὶ τοῦ χάρτου.

Ὁ Νωδιὲ ἀναφέρει, ὅτι, κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ διατριβὴν του, περὶ τὸ 1642, εἶδε τινὰς τῶν κηρίνων ἐκείνων δέλτων, (καλουμένων Pugillares, καθότι ἐκροτοῦντο διὰ μῖας χειρὸς), καὶ ἄλλας ἐκ φλοιῶ τοῦ δένδρων, ὃν οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἀντὶ χάρτου.

Ἐπὶ τῶν δέλτων τούτων ἢ πινακοβιβλίων (table-books) ὁ Κ. Astle παρατηρεῖ, ὅτι οἱ Ἕλληνας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐξηκολούθηον τὴν χρῆσιν κηρίνων πινακοβιβλίων πολλὴν μεταγενεστέρων τοῦ παύρου, καὶ ὅτι φύλλα καὶ δέρματα ἦσαν λίαν εὐχρηστα, καθότι ἡρμοζόντων εἰς διόρθωσιν πρωτοτύπων συγγραφῶν· ἐκ τούτων τῶν πινακοβιβλίων ἀντέγραφον τὰ συνθέματά των ἐπιδιορθωμένα ἐπὶ βιβλίων περιγραμνῶν, ἐὰν ταῦτα προωρίζοντο εἰς ἴδιαν τῶν συγγραφέων χρῆσιν· ἀλλ' ἐὰν ἐτίνοντο πρὸς πώλησιν, ἢ ἵνα τεθῶσιν εἰς βιβλιοθήκην οἱ Librarii ἢ ἀντιγραφεῖς ἐξετέλοντο τὸ ἔργον. Ἡ ἐπὶ πινακοβιβλίων γραφὴ ἐπιδοκιμάζεται ἰδίως ὑπὸ τοῦ Κυντιλιανοῦ εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον τοῦ δεκάτου βιβλίου τῶν θεσμοθεσιῶν του, διότι ὁ κηρὸς εὐκόλως ἐξαλείφεται πρὸς πάσαν διόρθωσιν. Ὁ συγγραφεὺς οὕτως ὁμοιογεῖ ὅτι ἀσθενῆς ὕρασις δὲν δύναται νὰ ἴδῃ καλῶς ἐπὶ παύρου, καὶ παρατηρεῖ ὅτι ἡ συχνὴ ἀνάγκη τοῦ ἐμβάπτειν τὸν κάλαμον εἰς τὸ μελανοδοχεῖον ἐπιφέρει ἀργοπορίαν εἰς τὴν χεῖρα καὶ χαλάρωσιν εἰς τὴν ταχύτητα τοῦ νοός. Τινὰ τῶν πινακοβιβλίων τούτων συμπεριναίεται

ὅτι ἦσαν ὀγκώδη καὶ ἴσως βαρέα, διότι παρὰ Πλάτωνα παρίσταται μαθητῆς συντρέβων τὴν κεφαλὴν τοῦ διδασκάλου του διὰ πινακοβιβλίου. Οἱ κριτικοὶ, κατὰ τὸν Κικέρωνα, ἀναγινώσκοντες τὰ κήρυκα τῶν χειρόγραφα συνειθίζον νὰ σημειώνωσι σκοτεινάς ἢ πλημμυεῖς φράσεις διὰ τῆς προσθήκης τμήματος ἐρυθροῦ κηροῦ, ὅπως ἠθέλωμεν ἡμεῖς πράξει τὸ τοιοῦτον παρεγγράφοντες δι' ἐρυθρὰς μελάνης.

Διὰ τῆς λέξεως κονδύλιον ἐν τῇ μεταφράσει τῆς βιβλίου πρέπει νὰ ἐνοώμεν σιδηρᾶν γραφίδα. Πινακοβιβλία ἐξ ἐλεφαντόδοντος μετεχειρίζονται καὶ σήμερον σημειούντες προχείρους ἀξία μνήμης δι' ἐπίτηδες μολυβδοκονδύλων. Οἱ Ῥωμαῖοι συνειθίζον νὰ γράφωσι τὰ διατάγματα τῆς γερουσίας διὰ μέλανος χρώματος· καὶ ἡ ἔκφρασις libri elephantini, ἅτινα συγγραφεῖς τινες εἰκάζουσιν ὡς ὄντα βιβλία, λεγόμενα ὡς ἐκ τοῦ σχήματός των ἐλεφάντινα, ἦσαν λίαν πιθανῶς ἐξ ἐλεφαντόδοντος, καὶ ταῦτα ἀναμφιβόλως παρὰ τοῖς Ῥωμαῖοις ἦσαν σπάνια.

Ὁ κίσισηρόδης λίθος ἦτο γραφικὴ τις ὕλη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, χρήσιμος εἰς τὸ λειαινῆν τὴν ταχύτητα τῆς περιγραμνῆς ἢ ὀξύνειν τοὺς καλῶν των.

Προτότως τοῦ χρόνου, ἡ τέχνη τοῦ γράφειν προήχθη εἰς τὸ ζωγραφίζειν διὰ ποικίλων εἰδῶν μελάνης. Ὁ νέος οὗτος τοῦ γράφειν τρόπος ἐπέφερε τὴν ἀνακάλυψιν ἄλλων ὕλων ἀρμοσίων πρὸς γραφήν, ὡς τῶν λεπτῶν φλοιῶν δένδρων καὶ φυτῶν, καὶ τελευταίον, ὅτε ταῦτα παρετηρήθησαν ὑποκείμενα εἰς ἐθρωτίαν, ἐπεχειρίσθησαν τὴν κατασκευὴν τῶν δερμάτων τῶν ζώων· ἐπὶ ἐθρών δερμάτων ὄφρων ἐγράφησαν ἄπαξ ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια. Ἡ δὲ πρώτη χώρα, ἐν ἣ ἤρξατο ἡ κατεργασία τῶν δερμάτων τούτων, ἦν ἡ Πέργαμος τῆς Ἀσίας, ἐξ οὗ καὶ τὸ Λατινικὸν ὄνομα τῶν περιγραμνῶν (pergamenae). Τὰ δέρματα ὅμως ταῦτα εἶνε κάλλιον γνωστὰ παρὰ τοῖς συγγραφεῖσι τοῦ καθαροῦ Λατινισμοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα μεμβράναι (membranae), οὕτω καλούμεναι ἐκ τῶν μεμβρανῶν τῶν διαφόρων ζώων, ἐξ ὧν αὗται συνίσταντο. Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον περιγραμνὰς τριῶν χρωμάτων, λευκοῦ, ἐρυθροῦ καὶ πορφυροῦ. Ἐν Ρώμῃ ἡ λευκὴ περιγραμνὴ ἐθεωρεῖτο ἥττονος ἀξίας, καθότι ὑπέκειτο εἰς ῥύψωσιν μάλλον τῶν ἄλλων, καὶ ἐβλάπτε τὴν ὕρασιν. Ἐγραφον δὲ γενικῶς διὰ χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν γραμμάτων ἐπὶ πορφυρᾷ ἢ ἰσοιδῶς περιγραμνῆς. Ἡ συνήθεια αὕτη ἐξηκολούθησε μέχρι τῶν πρώτων αἰώνων τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀντίγραφα τῶν βιβλίων Εὐαγγελιστῶν τοῦ εἴδους τούτου διατηροῦνται ἐν τῇ Βρετανικῇ Μουσείῳ.

Ὅτε οἱ Αἰγύπτιοι μετεχειρίσθησαν πρὸς γραφὴν τὸν φλοιὸν φυτοῦ, τὸν καλούμενον πάπυρον, ἡ μέθοδος αὕτη, ἕνεκα τῆς εὐχερείας τῆς, ἀντικατέστησαν ὅλας τὰς προηγηθείσας. Τὸ φυτόν τοῦτο ἐβλάστανεν ἀφθῶνως ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Νείλου, καὶ ἔδωκε τὸ ὄνομα εἰς τὸν ἡμέτερον χάρτην πάπυρον (paper), μολονότι ὁ ἡμέτερος κατασκευάζεται ἤδη ἐκ λίνου ἢ ἐφθαρμένων ὕρασματῶν, ἐνθ' ἂν πρότερον ἐγένετο ἐκ βαμβακομαλλίου, καὶ ἦτο εὐφθαρτος καὶ ὑποπράσινος. Μετὰ τὴν Ἡ. ἑκατοσταετηρίδα ὁ πάπυρος ἀντικατεστάθη διὰ τῆς περιγραμνῆς. Οἱ Σῖναι κατασκευάζουσι τὸν χάρτην των ἐκ μετάξης, καὶ ἡ χρῆσις τοῦ χάρτου εἶνε ἀρχαία, καθότι εὑρίσκειται ἡ ὀνομασία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις λατινισταῖς, charta ἢ chartae. Πρὶν ἢ δὲ ἡ χρῆσις τῆς περιγραμνῆς ἢ τοῦ παύρου μεταδοθῆ εἰς τοὺς Ῥωμαίους, μετεχειρίζοντο οὕτοι τὸν λευκὸν φλοιὸν τῶν εὐρισκόμενων μεταξὺ τοῦ ξύλου καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ τῶν δένδρων, καὶ τὴν δερματοῦν ταύτην οὐσίαν ἐκάλουν βίβλον (liber), ἐξ οὗ ἡ λατινικὴ λέξις liber, βιβλίον, καὶ ἡ Γαλλικὴ livre, βιβλίον. Οἱ Ἀγγλοὶ, καταγόμενοι ἐκ βορείων φυλῶν, καλοῦσι τὸ βιβλίον, book, ἐκ τοῦ Δανικοῦ bog, φηγγός, καθότι ἐπὶ τοῦ δένδρου τούτου, ὄντος ἀφθῶνου ἐν Δανιμαρκίᾳ, συνειθίζον νὰ γράφωσι. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἀντὶ νὰ περιελίσσωσι τὸν φλοιὸν τούτον, τὴν περιγραμνὴν ἢ

τὸν χάρτην, ὡς ἡμεῖς κάνομεν, τὸν περιστρέφον ἀφοῦ ἔγραφον, καὶ τὸ Λατινικὸν ὄνομα, ὅπερ ἔσχον τὰ περιτυλίγματα ταῦτα, μετεδόθη καὶ εἰς ἡμᾶς ὡς καὶ ἄλλα ὀνόματα. Λέγομεν λοιπὸν τὸ μὸς (volume) ἂν καὶ τὰ βιβλία ἡμῶν συντίθενται ἐκ φύλλων συνδεδεμένων ὀμοῦ. Τὰ δὲ βιβλία τῶν ἀρχαίων ἐντὸς τῶν βιβλιοθηκῶν ἕστατο ὄρθια ἐν σχήματι κολίνδρου, ἐπιγεγραμμένα ἐξῶθεν ἐρυθροῖς γράμμασι καὶ ὁμοιάζοντα ἐπὶ τῶν σανίδων τῆς βιβλιοθήκης μὲ μικρὰν κίονστοιχίαν.

Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὴν αὐτὴν ὡς ἡμεῖς φιλόκαλον μέριμναν περὶ τὴν κομψὴν καὶ πλούσιαν τῶν βιβλίων των κατασκευὴν. Ὁ Προπέρτιος περιγράφει πίνακα περιχρῶσους καὶ ὁ Ὄβιδιος σημειοῖ τοὺς ἐρυθροὺς αὐτῶν τίτλους, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐκτός τῆς πορφύρας, μεθ' ἧς τὰ περιέβαλλον, καὶ τοῦ βευστοῦ χρυσοῦ, τὸν ὁποῖον μετεχειρίζοντο ὡς μελάνην, ἐπεκόσμουσαν τὰ καλύμματα των μὲ πολύτιμοις λίθους...

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς πόλεως Τρέβης (Treves) ὑπάρχει χειρόγραφον, δῶρον ἡγεμονίδος εἰς μοναστήριον τι, κεκαλυμμένον μὲ πολύτιμα κοσμήματα ἀρχαία. Κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἑκκλησίας ἐξωγράφοντο κοινῶς ἐπὶ τῶν καλυμμάτων τῶν ἱερῶν βιβλίων τὸν Χριστὸν ἀποθνήσκοντα. Εἰς τὴν περίεργον βιβλιοθήκην τοῦ Κ. Δουσίου (Douce) ὑπάρχει Ψαλτήριον, ὑποτιθέμενον ὅτι ἀνήκεν εἰς Κάρολον τὸν Μέγαν, ἔχον τὴν περιγραμνῆν πορφυροχρωμον καὶ τὰ γράμματα χρυσα. Τὰ ἀνατολικά ἔθνη ἠγάπων, φαίνεται, νὰ κοσμοῦσι τὰ χειρόγραφα των διὰ ποικίλων βαφῶν καὶ ἐπικοσμημάτων. Δείγματα χειρογράφων Ἀραβικῶν πλουσίως κεκοσμημένων εὑρίσκται εἰς τινὰς τῆς Εὐρώπης βιβλιοθήκας. Ὁ κ. Γουλιέλμος Jones περιγράφει ἀνατολικὸν τι χειρόγραφον, ἐν φὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μωάμεθ ἦν φαντασιωδῶς κεκαλλωπισμένον μετ' ἀνθοστεφάνων κερίων, εὐτρεπισμένον μὲ ὠραία χρώματα καὶ ἄλλα χρυσα ἐγκαλωπισματα. Τὰ βιβλία τῶν περιφανεστέρων τῆς Περσίας συγγραφέων εἶνε γεγραμμένα ἐπὶ μεταξίνου χάρτου καταπεπασμένου μὲ κόην χρυσοῦ ἢ ἀργύρου, αἱ σελίδες εἶνε συχνάκις κεχρωματισμέναι καὶ τὸ ὅλον βιβλίον εἶνε ἐνίοτε ἀρωματισμένον καὶ ἀποπνεῖ τὴν εὐωδίαν τοῦ ῥοδαίου ἢ ἄλλης τοιαύτης οὐσίας.

Οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον διάφορα εἶδη περιγραμνῶν, ἔχοντα ὁμοίως καὶ διάφορα ὀνόματα, ὅσων Αὐγουστιανὸς χάρτης, Λιβιανὸς χάρτης, πρὸς τιμὴν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεῖχους· ὁ λευκὸς χάρτης (chartablanca) ἐκαλεῖτο οὕτως ὡς ἐκ τῆς στιβόσης λευκότητός του. Ἴσως ἐκ τούτου προήλθε τὸ παρὰ τοῖς γάλλοις Charte blanche. Ἐπὶ τοῦ μέλανος χάρτου (Charta nigra) τὰ γράμματα ἦσαν λευκὰ ἢ ἄλλου χρώματος.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν χάρτης ὑπερτερεῖ πάσης γραφικῆς ὕλης διὰ τε τὸ εὐκόλον καὶ τὸ εὐχρηστον αὐτοῦ. Τὸ πρῶτον ἐργοστάσιον τοῦ χάρτου ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνιέρθη εἰς τὴν πόλιν Dartford, ὑπὸ τινος Γερμανοῦ, τὸ 1588, ὅστις ἀνιγορευθὴ ἱπότης ὑπὸ τῆς βασιλεύσεως Ἐλισάβετ· ἀλλὰ μόλις περὶ τὸ 1713 Θωμᾶς τις Warthins, χαρτοπόλης, ἐτελειοποίησε τὸν χάρτην δι' ἰδίων του ἐφευρέσεων, καὶ εἰς τὴν βιομηχανίαν τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὀφείλομεν τὴν ἀρχὴν τῶν πολυαριθμῶν ἡμῶν χαρτουργεῖων. Ἡ Γαλλία μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπρομηθεύετο χάρτην ἐξ Ἀγγλίας καὶ Ὀλλανδίας.

Τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ χαρτοποιεῖα εἶχον μικρὰν εὐδοκίμησιν καὶ προαγωγὴν μέχρι τοῦ 1662. Αἱ ἀκόλουθοι παρατηρήσεις συγγραφέως τινὸς (τοῦ Fullo) εἶνε περίεργοι ὡς πρὸς τὸν χάρτην τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. „Ὁ χάρτης μαρτυρεῖ κατὰ τινα τρόπον τὸν χαρακτῆρα τῆς χώρας, ἐν ἣ κατασκευάζεται· ὁ Βενετικὸς εἶνε καθαρὸς, ἐλαστικὸς καὶ κομψός· ὁ Γαλλικὸς ἐλαφρὸς, λεπτός καὶ ἄκαμπτος· ὁ Ὀλλανδικὸς πυκνός, βαρὺς καὶ παχύς καὶ σπογγώδης.“

ΣΚΑΡΙΦΗΜΑΤΑ.

Υπό της κομήσεως Pötting.

Υπό Ign. Ellminger.

Υπό Angelo Trentin.

Υπό Berres v. Percz.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΥΤΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

(Μετά εικόνας.)

ΦΥΤΑ ΣΑΡΚΟΒΟΡΑ.

Τὸ φυτόν, εἴτε βρόνον ἢ χλόην, εἴτε ἀσθενῆς στάχυς ἢ θάμνος ἢ καὶ δένδρον μέγα, γεννᾶται ὡς ὁ ἄνθρωπος, ἔχει τὰς τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ περιόδους, τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκημῆς καὶ τῆς καλλονῆς αὐτοῦ, μεθ' ἣν ἐπακολουθεῖ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον μακρὰ παρακμῆς καὶ γήρατος ἐποχὴ. Ἐνὶ λόγῳ, γεννᾶται, ἀναπτύσσεται, θνήσκει. Οἱ θρεπτικοὶ χυμοὶ, οὗς διὰ τῶν ριζῶν ἀντλεῖ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος τὰ στοιχεῖα, ἅτινα εἰσπνέει διὰ τῶν φύλλων αὐτοῦ καὶ πάντων τοῦ ἀτόμου αὐτοῦ τῶν μερῶν, ἀναπτύσσουσι καὶ καλλύουσι καὶ γόνιμον αὐτὸ καθιστῶσιν.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων ὑπάρχουσι καὶ φυτὰ σαρκοφάγα, φυτὰ ἐν οἷς τελούνται ἀλληλοδιαδόχως αἱ τρεῖς τῆς θρέψεως τῶν ζώων λειτουργίαι· ἡ λήψις δηλονότι τῆς τροφῆς, ἡ πέψις καὶ ἡ ἀπορρόφησις ἢ ἀφομοίωσις.

Αἱ περὶ σαρκοφαγίας τῶν φυτῶν μελέται τῶν σοφῶν φυσιολόγων, ἐν οἷς συγκαταλέγονται καὶ οἱ ἥρωες τῆς ἐπιστήμης Λιναίος, Δαρβίνος καὶ ὁ διδάκτωρ Όσκερ, ἀνάγονται εἰς τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Περὶ τὸ 1768 ὁ περιηγητῆς Τζὸν Βερτρᾶμ, ὁ σπουδαύτατος τῶν ἐρευνητῶν τῆς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν χλωρίδος, ἀπέστειλε τῷ ἀγγλῳ φυσιολόγῳ Ἔλλις, οὗτος δὲ τῷ Λιναίῳ, τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Διοναία διακρινόμενον θαυμαστὸν μικρὸν φυτόν. *Miraculum naturae!* (θαῦμα τῆς φύσεως) ἀνέκραξεν ὁ διάσημος φυτολόγος ἀναγινώσκων τὴν ἀφήγησιν τοῦ βίου καὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ φυτοῦ τούτου, τὴν ὁποίαν ὁ Τζὸν Βερτρᾶμ ἠρώσατο ἐκ τοῦ στόματος τῶν ἰθαγενῶν τῆς χώρας ἐκεῖνης. Κατὰ τοὺς ἀμερικανοὺς ἡ Διοναία εἶνε φυτὸν ἅμα καὶ ζῶον, καθόσον διὰ τινῶν ὀργάνων συλλαμβάνει τὰ ἐπὶ τῶν φύλλων αὐτοῦ ἐπικαθήμενα ἢ ἐπιφάσοντα αὐτὸ ἔντομα, ἅτινα φονεύει καὶ τρέφεται δι' αὐτῶν. Εἰς τὴν διήγησιν ταύτην τοῦ περιηγητοῦ ὁ Ἔλλις προσετίθει καὶ τὰς ἰδίαις αὐτοῦ παρατηρήσεις καταλήγων εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ φυτόν τοῦτο ἐφαινότο κεκμημένον ἰδιόζουσαν τινα θρέψεως λειτουργίαν.

Ἀλλ' ὁ Λιναῖος οὐδὲν ἐκ τῶν ξηρῶν τοῦ φυτοῦ φύλλων δυνάμενος νὰ ἐξακριβώσῃ ἐδίστασεν, μελετήσας τὸ πρᾶγμα, παρὰ τὴν ἐνθουσιῶδη ἐκφώνησιν αὐτοῦ, ν' ἀποδεχθῆ τὴν γνώμην τοῦ Ἔλλις, ἣν ἐνόμιζε τολμηρὰν καὶ παράδοxon, ἔγραψε δὲ ὅτι ἡ Διοναία πεποικισμένη διὰ τινος ἐρεθιστικότητος δυνατὸν νὰ περικληθῇ ἐν αὐτῇ τὸ ἔντομον, ἀλλ' ἀπολλύει αὐτὸ εὐθὺς ὡς τοῦτο ἐξαντλούμενον παύη νὰ ἐρεθίζῃ τὰς πλευράς τῆς ζώσης ταύτης φυλακῆς.

Οὕτως ἀπεφάνθη ὁ μέγας βοτανικὸς καὶ ἡ Διοναία ἐθωρήθη καὶ ὀνομάσθη ὑπὸ τοῦ Λιναίου μυσιοπαγῆ (*Dionaea muscipula* Lin.), περὶ δὲ τῆς σαρκοφαγίας τῶν φυτῶν οὐδεὶς πλέον ἐγένετο λόγος.

Ἐν τούτοις περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ἡμῶν ἄγγλος τις φυτοκῆμος τῆς Καρολίνας ἐν Ἀμερικῇ, ὁρμώμενος ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ Ἔλλις, ἔσχε τὴν περίεργον ἰδέαν νὰ ἐπιθέσῃ ἐπὶ τῶν φύλλων τῆς Διοναίας λεπτοτάτας βοσειῶν κρέατος ἵνας· τὸ ἀποτέλεσμα ἦν θαυμάσιον· τὸ φυτὸν ἐγένετο οὕτω πολλὸ τῶν λοιπῶν ὁμοειδῶν

ὑπέρτερον κατὰ τὴν δροσερότητα καὶ τὴν καλλονὴν· εἶχε φάγις καὶ χωνεύσει. Τῷ 1834 πολλοὶ ἀμερικανοὶ φυσιολόγοι νέας ἐπεχειρήσαν περὶ τοῦ φυτοῦ τούτου μελέτας, ἔτεροι δὲ ἐπιστήμονες τῷ 1868. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ περιώνυμος Δαρβίνος ἠσχολήθη περὶ αὐτοῦ ἐπὶ 15 ὀλόκληρα ἔτη καὶ τὰς ὡραιότητας καὶ μάλιστα ἀποδεικτικὰς περὶ αὐτοῦ ἐποιήσατο παρατηρήσεις.¹⁾ Ἐβεβαιώθη δὲ διὰ τούτων ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος, ὅτι ὑπάρχουσι φυτὰ, ἐν οἷς ἅπασαι τῆς θρέψεως τῶν ζώων τελούνται αἱ λειτουργίαι.

Τὸ νέον τοῦτο τῶν σαρκοβόρων εἶδος, ἅτινα εἰσὶ κατὰ μὲν τὸ σχῆμα φυτὰ, ζῶα δὲ ὡς πρὸς τινὰ τῶν ἠθῶν καὶ τῶν κινήσεων αὐτῶν, ἀνήκουσιν εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν Δροσεροειδῶν (*Droseraceae* Lin.) καὶ τὴν τῶν Ἀσκειοειδῶν (*Utriculariae*). Καὶ τῆς μὲν πρώτης γένης εἰσὶν ἡ Διοναία, ἡ Δροσερὰ ἢ Ροσσολίς (*Rossolis*) καὶ ἡ Ἀλδροβαντίας· τῆς δὲ δευτέρας, τὸ Λιπαρόφυλλον ἢ ἡ Πινκούκουλα.

Ἡ Διοναία εἶνε μικρὸν ποῦδες φυτὸν γυμνὸν ἔχον τὸν μίσχον, τὰ δὲ φύλλα τρυφερὰ καὶ πράσινα τὸ χρῶμα· τὰ φύλλα ταῦτα λίαν

a Νηπενθὲς (*Nepenthes Phyllamphora*).
 b *Sarracenia rubra*.
 c Δροσερὰ (*Drosera rotundifolia*).
 d Διοναία (*Dionaea muscipula*).²⁾

ποικνὰ καὶ ὑπὸ ἰσθῶν ξηρῶν καὶ σχεδὸν ἀκανθωδῶν περιβαλλόμενα καλύπτονται ὑπὸ ἐρυθροπῶν καὶ σαρκωδῶν ἀδένων, φέρουσι δὲ λεπτὰς τινὰς καὶ ἀχρῶους τριχοειδεῖς ἵνας. Ἐπὶ τῶν λεπτῶν τούτων ἐπιρρῶσεων, αἵτινες εἰσὶ τρεῖς τὸν ἀριθμὸν ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας ἑκατέρου τῶν δύο λοβῶν τοῦ φύλλου, ἐδρεύει ἡ ἐρεθιστικότης τοῦ φυτοῦ. Ὄταν ἔντομον ἐγγίσῃ αὐτὰς διὰ τῶν πτερυγῶν ἢ τῶν μακρῶν αὐτοῦ ποδῶν περιβομβῶν ἢ θίγῃ αὐτάς, ἵνα ἀρυσθῇ τροφήν ἀπὸ τῶν ἐρυθροπῶν ἀδένων, οἱ δύο τοῦ φύλλου λοβοὶ συνάπτονται ζωηρῶς, αἱ ἀκανθῶδεις τῶν χειλέων ἵνες συμπλέκονται καὶ ἐγκαίουσιν τὸ ἔντομον. Ἄν ἡ διὰ τῆς ἐπιφάσεως ἐρεθίζουσα τὰς ἵνας τῆς Διοναίας οὐσία δὲν εἶνε πεπτῆ, ὡς ἐν ταῖς τῶν σοφῶν παρατηρήσεσι τὸ ξύλον, ὁ φελλός, ὁ χάρτης κλπ., τὸ φύλλον ἀνοίγεται πάλιν μετὰ 24 ὥρας καὶ φαίνεται αἰθὺς εἰς θέσιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ παίγνιον αὐτοῦ. Ἄλλ' ἂν ἦνε πεπτῆ, ὡς γάλα, τὸ λευκὸν τοῦ ὠοῦ, τυρὸς, κρέας ὀπτόν, μυία, ἔντομον ἢ κολεόπτερον τι, μένει κενκισμένον ἐπὶ χρόνον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον μακρὸν, ἐννέα ἡμέρας ὅταν ἦνε μυία, καὶ ὀλιγώτερον ὅταν ἦνε κρέας ἢ τυρὸς.

Κατὰ δὲ τὸ διάστημα τοῦτο ἐκτελεῖται πλήρης ἡ λειτουργία τῆς πέψεως καὶ ἀφομοίωσης τῆς ἀπορροφηθείσης οὐσίας τῆ βοήθειᾳ τῶν ἀδένων, οἵτινες εἰσὶν ἐκκριτικοὶ καὶ ἅμα ἀπορροφητικοί· παράγουσιν ὑγρὸν ἐνεργοῦν ὡς καὶ τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γαστρικὸν ὑγρὸν, ἀπέδειξαν δὲ οἱ τὰς παρατηρήσεις ταύτας ποιήσαντες σοφοὶ ἐπιστήμονες διὰ τῆς ἀναλύσεως τοῦ περιεχομένου τῶν ἀδένων μετὰ τὴν ὅλως ζωϊκὴν ταύτην ἐργασίαν, ὅτι ἐν τῷ φυτῷ ἐτελέσθη πράγματι ἡ ἀφομοίωσις τῶν πεπτῶν ὀλῶν.

Πατρὶς τῆς Διοναίας εἰσὶ διαμερίσματά τινα τῆς Καρολίνας οὐδαμοῦ δὲ ἀλλαχοῦ τῆς οἰκουμένης εὕρισκεται· ἕτερον ὅμως σαρκοβόρον φυτὸν ἢ Δροσερὰ, ἀναπτύσσεται πανταχοῦ σχεδὸν καὶ ἰδίως ἐν τοῖς γαιανθρακωρυχείοις καὶ τοῖς ὑγροῖς θάμνοις τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη εἰς τὸ φυτὸν ὑπὸ τοῦ Λιναίου, πρότερον δ' ἑκαλεῖτο Ροσσολίς (*Rossolis*), ἦτοι δρόσος τοῦ ἥλιου

¹⁾ Darvins, *Carnivorous Plants*.
²⁾ Προμηθευτῆς ὁ ἐν Erfurt F. C. Heinemann, *Samenhandlung*.

καὶ ἡ τελευταία αὕτη ὀνομασία παρέχει θετικώτερον τοῦ πράγματος ἰδέαν. Πράγματι δὲ αἱ 100 ἢ 200 ἢ 260 ἔσταν ὅτε τριχοειδεῖς ἕνας αἱ καλύπτουσαι κατὰ τὴν ἄνω αὐτῶν ἐπιφάνειαν τὰ παχέα καὶ ἐρυθρωπὰ τοῦ φυτοῦ τούτου φύλλα, φέρουσι διαφανή ψεκάδια λάμποντα ὡς τόσο μαργαρίται ὑπὸ τὸν φλογερώτατον ἥλιον· τὰς τρίχας ταύτας καλεῖ πλοκάμους ὁ Δαρβίνος.

Τὸ λάμπον ψεκάδιον προσελκύει τὴν μύϊαν ἢ τὸ ἔντομον, ὕπερ πάραυτα συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν γλοιωδῶν τοῦ ἀδένος πλευρῶν· ἀγωνίζεται ν' ἀπαλλαγῇ, ἀλλ' οἱ πλόκαμοι ἐγγιζόμενοι προσκλινοῦσιν αἰφνης καὶ περιβάλλουσιν ἀλληλοδιαδόχως τὸ θῆμα, ἐφ' ὅσον ἰσχυροτέρα ἢ πίσει ἀποβαίνει· ὁ κύκλος εὐρώνεται ὀλονὲν καὶ ἐκτείνεται τέλος μέχρι τῶν χειλέων τοῦ φύλλου· τὸ φύλλον ἐρεθίζεται ὡσαύτως, συσπάται καὶ μεταμορφοῦται εἰς εἶδος τι κυπέλλου ἐστομομένου ἐν τῷ βράθει τοῦ ὁποίου τὸ ταλαίπωρον ἔντομον ἐξαφανίζεται. Τελούονται τότε ἐν τῷ φυτῷ τὰ ἐν τῇ Διοναίᾳ παρατηρηθέντα φαινόμενα· συμβαίνει δὴλον ὅτι ἐκκρίσις ἐκ τῶν ἀδένων πεπτικῷ τινος ὄξεος καὶ ἀπορρόφησις μερῶν τινῶν τοῦ θύματος ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ φυτοῦ. Συντελοῦσθαι δὲ τῆς λειτουργίας ταύτης τῆς θρέψεως τὸ φύλλον ἀναλαμβάνει τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ σχῆμα, αἱ τρίχες ὀρθοῦνται ἐκ νέου, ἀπαλλασσόμενα τοῦ ξηροῦ λειψάνου τοῦ ἐντόμου. Ὁ Δαρβίνος ἐμέτρησε δέκα τρία ἐντόμων πτώματα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φύλλου. Ἡ Διοναία καὶ ἡ Δροσερὰ εἰσι τὰ μάλλον ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε παρατηρηθέντων δεδηλωμένα σαρκόβора φυτά.

Ἐμβριθεῖς ἐπ' ἴσης παρατηρήσεις ἐγένοντο καὶ ἐπὶ τῆς Ἀλδρובαντιδος, φυτοῦ ὑδροβίου ὀνομασθέντος οὗτω ἐκ τοῦ διασήμου ὀλλανδοῦ βοτανικοῦ Ἀλδρובάντη, οὗ τὰ διάφορα εἶδη εὐρίσκονται ἐν Γαλλίᾳ παρὰ τὸ Ἄρλ καὶ τὸ Βορδῶ, ἐν διαφόροις ἐπαρχίαις τῆς Ἰταλίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Ρωσσίας, ὡς καὶ ἐν Ἀυστραλίᾳ καὶ Βεγγάλῃ.

Τὸ φύλλον τῆς Ἀλδρובαντιδος, φέρει τέσσαρας ἕως ἕξ τριχοειδεῖς ἕνας, ἀποτελεῖται ἐκ δύο στερογγύλων λοβῶν ἐγγὺς ἀλλήλων κειμένων, σχεδὸν ὅπως αἱ δύο τοῦ ὀστράκου θυρίδες. Οἱ λοβοὶ οὗτοι ἀνοίγονται αὐτομάτως εἰς τὴν θερμότητα καὶ ἐπανακλείονται ὡς οἱ τῆς Διοναίας, εὐθὺς ὡς πίσει τις οἰαδῆποτε ἐρεθισθῇ τὰς ἕνας. Ἀλλὰ τί γίνεται τὸ καταποθὲν ἔντομον; ὁποῖον τελεῖται μυστήριον ἐν τῷ βράθει τῆς φυλακῆς ἐκείνης; εἶνε σαρκόβρον φυτὸν ἢ Ἀλδρובαντις ἐκ πέψεως ἢ ἀπλῆ ἀπορρόφησις γίνεται τῶν τοῦ θύματος ἡλλοιωθεῖσων ὕλων; Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐξηγκρίβωσεν ἔτι τοῦτο.

Τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Λιπαρόφυλλα ἢ Πινκούσιουλα γνωστὰ ἐν τῇ φυτολογίᾳ τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀσαιοειδῶν φυτὰ εἰσὶν, ὡς βεβαίως, σαρκόβора ἅμα καὶ χορτοβόρα. Εἰσι δὲ ταῦτα μικρὰ φυτὰ, ὡραία κυανὰ ἔχοντα ἄνθη καὶ φύλλα μαλακὰ καὶ σαρκώδη, ὅμοια πρὸς δακτυλίους κατὰ τὸ σχῆμα καὶ συνεστραμμένα ἔχοντα τὰ χεῖλη. Ἐπὶ τῶν χειλέων δὲ ὡσαύτως τούτων ὑπάρχουσι γλοιώδη καὶ στιλβοντα ψεκάδια· εἶνε ἡ παγὶς· τὸ ἔντομον συλλαμβάνεται ὡς ἐν ἔψῳ, τμήματα ἄλλων φυτῶν πίπτουσιν ἐπ' αὐτῶν καὶ τὸ φυτὸν τρώγει καὶ χωνεύει.

Παρὰ τῇ Διοναίᾳ καὶ τῇ Δροσερᾷ ἢ τοῦ γεύματος παρασκευῆ τελεῖται ταχέως· ἐντὸς λεπτῶν τινῶν οἱ πλόκαμοι τῆς Δροσερᾶς ταπεινούμενοι περιτυλίσσουσι τὸ θῆμα καὶ τῆς Διοναίας κλείεται τὸ φύλλον, ἀλλ' ἡ κυρίως θρεπτικὴ ἐργασία διαρκεῖ ὀλοκλήρους ἡμέρας. Εἰς τὸ Λιπαρόφυλλον τοῦναντίον ἢ πρὸ τῆς κυρίως θρέψεως

ἐργασία εἶνε μακρὰ διότι τὸ φύλλον βραδέως κυρτοῦται, ἀλλ' ἢ πέψις καὶ ἡ ἀπορρόφησις δὲν διαρκεῖ πλείστορον τῶν 24 ὡρῶν, μετὰ παρέλευσιν τῶν ὁποίων τὸ φύλλον ἀναλαμβάνει τὸ φυσικὸν αὐτοῦ σχῆμα.

Τὰ Νηπενθῆ, μεγάλη παραδοφόρα φυτὰ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Αὐστραλίας, εἰσὶν ἐπ' ἴσης, ὡς φαίνεται, σαρκόβора· τὰ φυτὰ ταῦτα ἔχουσι πολλὸ τὸ περίεργον. Τὰ φύλλα ἀπολήγουσιν εἰς εἶδος τι κομφῶ ὁμοίου ὕδατος πλήρους· καὶ τὰ μὲν πρὸς τὰ κάτω φύλλα ἔχουσι τὴν ὑδρίαν ταύτην μάλλον ἐξογκωμένην, τὰ δὲ πρὸς τὰ ἄνω μακροτέραν· πᾶσαι αὐταὶ αἱ ὑδρία περιβάλλονται ὑπὸ ἀδένων, οὓς πληροὶ ὑγρὸν τι ὑπόγλυκν καὶ ἐπίπομᾶ τι κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον ἀνεστραμμένον καὶ εἰς τινα εἶδη κινητῶν.

Τὸ θῆμα, εἴτε ἔντομον, εἴτε ἀράχην, ἐνίοτε καὶ ζῶον μικρὸν καὶ μαστοφόρον μάλιστα μικροῦ εἶδους, προσελκύεται ὑπὸ τοῦ σακχαρώδους ὑγροῦ τῶν ἀδένων προσκολλάται ἐπ' αὐτῶν καὶ ὀλισθαίνει εἰτα ἐντὸς τῆς χοάνης τοῦ φυτοῦ, ὅπου ἀποπνίγεται καὶ λεία αὐτοῦ καθίσταται.

Ἰποθίδεται ὅτι τὸ ὁμοίον τοῦτο εἶνε ὄργανον πεπτικόν, καθόσον ἢ εἰσαγωγὴ ἀνοργάνων ὕλων ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ δὲν αἰξάνει ἐπαισθητῶς τοῦτο τὴν παραγωγὴν, ἐνφ, ὅταν ἐνόρηται ὄλα βυθισθῶσιν ἐν τῇ ὑδροφόρῳ κοιλότητι, ἐκδηλοῦται αὐξήσις τις ἐν τῇ ἐνεργείᾳ καὶ παραγωγικότητι τῶν ἀδένων.

ΣΤΑ ΜΑΤΑΚΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΗΣ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Νάτσων.)

Ματάκια γλυκὰ καὶ σγουρά μου μαλλιὰ,
ποῦ εἶχατε τὴση μαγεία γιὰ μένα,
ποῦ εἶχα ἀμέτρητα πάρη φιλιὰ,
φιλιὰ στὸ σκοτάδι τῆς νύχτας κλεμμένα,
Ματάκια γλυκὰ καὶ μαλλιὰ μου ξανθὰ,
Ποῖὸς τώρα σιμὰ σας τῆς νύχτας μεθὰ;

Ματάκια γλυκὰ καὶ σγουρά μου μαλλιὰ,
ποῦ τώρα σὰς ἔχει ἡ Μοῖρα ῤημένα;
Ποῖὸς ξέρει ποῖα χεῖλη μεθοῦν σὲ φιλιὰ,
ποῖα τώρα σὰς βλέπουν ἑματίκια κλαμμένα!
Ἄχ, ὅποια κ' ἂν εἶνε, ἀγάπη γλυκειὰ μου,
ποτὲ δὲν θὰ ἔχουν, ποτὲ τὴ φωτιὰ μου.

Ματάκια γλυκὰ καὶ σγουρά μου μαλλιὰ,
ποτὲ δὲν τὰ βρήτε στὸν κόσμον κανένα
νὰ ἔχη τραγοῦδια παλμοῦς καὶ φιλιὰ,
μονάχα γιὰ σὰς τὰ φτωχὰ φυλαγμένα.
Στοῦ κόσμου τὴ μαύρη αὐτὴ ἐρημιὰ
ὕπηρχε γιὰ σὰς μοναχὰ μιὰ καρδιά,
μὰ τρίμματα γίνεται κ' αὐτὴ τρομασμένη,
σὰν βάρκα ποῦ θάλασσα χτυπᾶ μανισμένη.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Τὸ μάθημα τοῦ πατρός. Κατὰ τὸ 1734 ἐν τῇ πολιουκίᾳ τῆς Φιλισβούργης ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ κυρίου Βιλλιέρ μαχόμενος τὸ πρῶτον ὑπὸ τὰ ἔμματα τοῦ πατρός κατεπλάγη ὀλίγον ἐκ τῆς περὶ αὐτὸν ἐκσφενδονισμένης χαλαρῆς τῶν σφαιρῶν καὶ τῶν βομβῶν. Ὁ πατήρ εἶπεν αὐτῷ ἀφηγηομένην τὴν ἐπιγενομένην αὐτῷ αἰσθησίν. «Τέ μου ἂν ἠσχαλεῖσαι ὅπως ἐπρεπεν εἰς τὸ ἔργον σου, δὲν θὰ εἰρισκες καθὼν νὰ παρατηρήσῃς πάντα ταῦτα.

* * *

Ὁ Πιρὼν καὶ ὁ ἀββὰς Δεφονταίν. Ὁ ἀββὰς Δεφονταίν ἰδὼν τὸν Πιρὼν φέροντα ἔνδυμα λαμπρότερον ἢ ὅσον ἐνόμιζεν ἀρμόζον εἰς ποιότην. «Καλέ μου Πιρὼν, τῷ εἶπε, τὸ ἔνδυμα τοῦτο δὲν ἔγινε βεβαίως διὰ σὰς.» — Ἰαῶς, ἀπεκρίθη ὁ Πιρὼν, ἀλλὰ, κύριε ἀββᾶ, ὁμολογήσατε καὶ σεῖς ὅτι δὲν ἐγίνεταε διὰ τὸ ἔνδυμα, ὕπερ φέρετε.

* * *

Ὁ βραδύνας μαρκήσιος. Ἐν τῷ ἀστεροσκοπεῖον παρατηρεῖτο ἡλιακὴ τις ἐκλειψις· κομψὸς τις μαρκήσιος ἐλθὼν μετὰ δύο ἐπιστήμων γυναικῶν ἐμαθεν, ὅτι εἶχε λήξει τὸ φαινόμενον. — Ἀδιαφόρον, ἀπήντησεν, εἰσέληθωμεν, κυρία, χωρὶς μου κύριον Δεκασίνην· εἶνε εὐγενὴς ἄνθρωπος, θὰ ἔχη χάριν ἡμῶν τὴν καλωσύνην νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα.

* * *

Ἐροκήρυξ ἀκούων φλυαρίας ἐν τῷ ἀκρατηρίῳ παρεπνήθη ἐπὶ τούτῳ γυνὴ τις πρὸς ὑπεράσπιαν τοῦ φύλου τῆς ἐγερεθεῖσα, εἶπε. Τὸ πράγμα, ὡσαύτα, δὲν προέρχεται ἀπὸ ἡμᾶς. — Τόση τὸ καλλίτερον, καλὴ μου γύναι, τόση τὸ καλλίτερον, ἀπήντησεν ὁ ἐροκήρυξ, θὰ τελειώσῃ ταχύτερον.

ΣΤΗ ΔΙΑΛΟΓΟΝ ΑΠΕΡΟΝΕΥΤΩΝ

Ἀπάντησις γάλλου πρεσβευτοῦ. Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν εἰς τὴν ἀβλήν τῆς Βιέννης ἀφίκετο γάλλος πρεσβευτῆς ἢ αὐτοκράτειρα γινώσκουσα, ὅτι τὴν προτεραιὰν εἶχεν ὅπως ἴδει τὴν πριγκίπισσαν... ἠρώτησεν αὐτὴν, ἂν ἐπίστευεν, ὅτι ἡ πριγκίπισσα ἦν ἡ ἀριστάτη τοῦ κόσμου γυνή. — Μεγαλειοτάτη, ἀπήντησεν αὐτὸς, ἐπίστευον τοῦτο χθές.

* * *

Ἀπάθεια σοφοῦ. Ὁ σοφὸς Βουδὲ εἰργάζετο ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ τοῦ θεράπων πνευστιῶν εἰσορμᾶ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλει, ὅτι ἐμπροσθεῖται ἢ οἰκία. «Ἰππερε νὰ τὸ εἰπῆς εἰς τὴν γυναικὰ μου, εἶπεν ὁ σοφός, δὲν ἀναμνήσκει εἰς τὰ οἰκιακὰ πράγματα.

* * *

Ὁ Μολιέρος καὶ ὁ ἐπαίτης. Ὁ Μολιέρος ἐπανήρχετο ἐξ Ὠρεῖ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ διασήμου μουσικοῦ Σαρπαντιέ. Καθ' ὁδὸν ἔδοκεν ἐλεημοσύνην εἰς πτωχόν, ὅστις μετὰ μικρὸν ἐσταμάτησε τὴν ἔμμελιν καὶ εἶπεν αὐτῷ. «Κύριε, δὲν ἐσκοπέυετε βέβαια νὰ μοὶ δώστῃτε χρυσοῦν νόμισμα.» Ποῦ πηγαίνει καὶ χῶνεται ἡ ἀρετὴ, ἀνέκραξεν ὁ Μολιέρος μετὰ στυγαίαν σκέψιν, λάβε, φίλε μου, ἰδοὺ καὶ ἕτερον.

* * *

Ὁ πρίγκηψ Πικ τῆς Μιρανδῶλης ἤτο πνευματωδέστατος ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας. Ἦν ἔτι ἐπταετής, ὅτε εὐγενὴς τις ἐκ τῶν πέριξ εἶχεν εἶπει, ὅτι τὰ πολλὰ εὐφυῆ παῖδια γίνονται ἡλίθιοι ἄνδρες, ὅταν ἡλικιωθῶσιν· ὁ μικρὸς πρίγκηψ τῷ ἀπήντησε. «Πρέπει, κύριε, νὰ ἦσθε πολλὸ πνευματώδης κατὰ τὴν νεότητά σας.»

* * *

Ἡ πριγκίπισσα... ἠρώτα ποτὲ κυρίαν ἐπαρχιώτιδα πόσα τέκνα εἶχε. — Τρία κυρία. — Μετὰ τέταρτον ὥρας ἀποροῦσα τί νὰ εἶπῃ ἢ πριγκίπισσα ἠρώτησε πάλιν τὴν αὐτήν, πόσα τέκνα εἶχε. — Κυρία, ἀπήντησεν ἡ ἐπαρχιώτις, ἐπειδὴ δὲν ἐγέννησα ἄλλο ἀφ' ἧς στιγμῆς μετ' ἠρωτήσατε ἐξακολουθῶ νὰ ἔγω τρία τέκνα.

* * *

Οἱ κλέπται καὶ ὁ πτωχός. Ἀστειὸς τις πτωχότατος εβρών νόκτα τινα κλέπται ἐν τῇ οἰκίᾳ του εἶπεν αὐτοῖς ἀταράχως. «Δὲν καταλαμβάνω, τί ἐλπίζετε νὰ εβρησε ἐν καιρῷ νοκτὸς ἐντὸς τῆς οἰκίας μου, ἀφοῦ ἐγὼ ὁ ἴδιος οὐδὲ τὴν ἡμέραν κατορθῶνα νὰ εβρω τί.»

ΓΝΩΜΑΙ ΜΟΝΟΣΤΙΧΟΙ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ.

101. Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὐποτ' ἂν πάθοις βλάβην.
102. Λόγον παρ' ἐχθροῦ μήποθ' ἠρήσῃ φίλον.
103. Ὡς ἰδὸν τὸ ζῆν μὴ φθινοῦσης τῆς τύχης.
104. Ὡς πολλὰ διὰ τὰς ἠδονὰς λυπούμεθα.
105. Ζωῆς πονηρᾶς θάνατος αἰρετώτερος.
106. Ἦ ζῆν ἀλύπως ἢ θανεῖν εὐδαιμόνως.
107. Καλὸν τὸ θνήσκειν οἷς ἕβρον τὸ ζῆν φέροι.
108. Κρεῖσσον τὸ μὴ ζῆν ἔστιν ἢ ζῆν ἀθλίως.
109. Ὅν γὰρ φιλεῖ θεὸς γ' ἀποθνήσκει νέος.
110. Ὁ νοὺς γὰρ ἡμῖν ἔστιν ἐν ἐκάστῳ θεός.
111. Πολλῶν ἰατρῶν εἰσοδός μ' ἀπόλεσεν.
112. Πολλοὺς ὁ καιρὸς ἄνδρας οὐκ ὄντας ποιεῖ.
113. Ὡς ἰδὸν κάλλος, ὅταν ἔχη νοῦν σόφρονα.
114. Βίον πορῆσον πάντοθεν πλὴν ἐκ κακῶν.
115. Βουλόμεθα πλουτεῖν πάντες, ἀλλ' οὐ δυναμέθα.
116. Βέλτιστε, μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σοπέι. ✓
117. Κέρδος πονηρῶν ζῆμιαν ἀεὶ φέροι. ✓
118. Ἀνεξέταστον μὴ κόλαζε μηδὲνα. ✓
119. Ἰπτόνια δεινὸν ἔστιν ἀνθρώποις κακόν.
120. Βιοῦν ἀλύπως θνητῶν ὄντα οὐ ῥᾶδιον.
121. Λύπει γὰρ ἀνθρώποισι τίπονοι νόσοις.
122. Οὐκ ἔστι λύπης χεῖρον ἀνθρώποις κακόν.
123. Βούλον δ' ἀρέσκειν πᾶσι μὴ σαυτῷ μόνον.
124. Ξένοις ἐπαρῶν τῶν ἴσων τεύξει ποτέ.
125. Ξένους ξέμξε, καὶ σὺ γὰρ ξένος ἔσει.
126. Ἀνδρῶν δὲ φαύλων ὄρκον εἰς ὕδαρ γράφε.
127. Ὁρκον δὲ φέγγε κἂν δικαίως ὀμνήης.
128. Ὁργὴν ἔταιρον καὶ φίλον περιῶ φέροι.
129. Μακάριος ὅστις ἠτύχησεν εἰς τέκνα.
130. Στύλος γὰρ οἴκου παιδὲς εἰσὶν ἄρρενες.
131. Καλὸν δὲ καὶ γέροντι μανθάνειν σφόδρα.
132. Οὐκ ἔστι σοφίας κτήμᾳ τιμιώτερον.
133. Οὐδὲν πενίας βαρύτερόν ἐστιν φορτίον.
134. Δύναμις πέφρυκε τοῖς βροτοῖς τὰ χρήματα.
135. Χρυσὸς δ' ἀνοίγει πάντα κἄδου πύλας.
136. Ἀνδρὸς πονηροῦ σπλάγγνον οὐ μαλάσσειται.
137. Καὶ ζῶν ὁ φαῦλος καὶ θανὼν κολάζεται.
138. Γλώσση ματαίᾳ ζῆμιά προσγίνγεται.
139. Αἰμὴν ἀντυχίας ἔστιν ἀνθρώποις τέχνη.
140. Τὸ πολλὰ τολμᾶν πολλ' ἀμαρτάνειν ποιεῖ.
141. Οὐκ ἔσθ' ὕγεια κρεῖττον οὐδὲν ἐν βίῳ.
142. Ὅτ' εὐτυχεῖς μάλιστα μὴ μόγα φρονές.
143. Ἵπνος δὲ πᾶσῖν ἔστιν ὕγια βίον.
144. Ἵπνος πέφρυκε σώματος σωτηρία.
145. Στερωθὲς φέρειν χρὴ συμφορὰν τὸν εὐγενῆ.
146. Ἄδικον τὸ λυπεῖν τοὺς φίλους ἐκουσίως.
147. Κακὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι.
148. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτήμα κάλλιον φίλον.
149. Φίλος με βλέπων οὐδὲν ἐχθροῦ διαφέρει.
150. Φίλον βέβαιον ἐν κακοῖσι μὴ φοβοῦ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 3/15 Ἀπριλίου 1889.

M. I. ΚΕΦΑΛΛΑΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Περὶ τῶν μέσων τῆς διατηρήσεως τῶν καρπῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν σταφυλῶν καθ' ὄλον τὸν χειμῶνα.

Ἐπάρχουσι πολλὰ εἶδη καρπῶν, τὰ ὅποια δὲν δυνάμεθα νὰ διατηρήσωμεν κατὰ τὸν χειμῶνα, ὡς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἀέρος, ἥτις ἐπιφέρει αὐτοῖς τὴν ταχεῖαν σήψιν.

Ἐν τούτοις γνωστὸν τυγχάνει ὅτι τὰ μήλα, τὰ ἄπια, τὰ κυδώνια καταλήλως τοποθετούμενα χωρὶς νὰ ἐφάπτονται ἀλλήλων, δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν ὅλον σχεδὸν τὸν χειμῶνα. Πολλοὶ ὅμως καρποὶ ὡς τὰ ροδάκινα, τὰ κεράσια, τὰ δαμάσκηνα, αἱ σταφυλαὶ δὲν δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν ἢ ἐντὸς σιροπίων ὡς κομπόστα.

Ἡ ἐπιστήμη δὲ ἀπέδειξεν ὅτι δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν ἐν τῷ κενῷ· διὰ τοῦ τρόπου τούτου κεράσια διατηρήθησαν ἐπὶ ἕτη ὀλόκληρα· ἀλλ' ἡ μέθοδος αὕτη δὲν εἶνε πρακτικὴ καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐξητήθη τὸ πρακτικώτερον μέσον.

Ἐὰν τὸ πρόβλημα τούτο δὲν ἐλύθη εἰσέτι δι' ὅλα τὰ εἶδη τῶν καρπῶν, εἶνε ὅμως τὴν σήμερον λελυμένον διὰ τὰς σταφυλάς.

Ἡ μέθοδος ὀφείλεται εἰς τινὰ ἀμπελοργῶν Γάλλον, ὅστις κατόρθωσε νὰ διατηρήσῃ σταφυλάς μέχρι τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, ὅποτε ἦσαν τόσῃ ὠραία, τόσῃ πρόσφατοι καὶ εὐχνοί, ὅσῃ κατὰ τὸν μήνα Ὀκτωβρίου. Ἰδοὺ δὲ πῶς κατορθοῦμεν τούτο:

Ἀφίνουμεν τὰς σταφυλάς ἐπὶ τοῦ κλήματος ὅσῃ τὸ δυνατὸν περισσότερον, δηλαδὴ μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου ἢ καιροῦ ἐπιτρέποντος, μέχρι τῶν ἀρχῶν Νοεμβρίου· κόπτομεν αὐτὰς προσέχοντες ν' ἀφήσωμεν ἐπὶ τοῦ μίσχου τεμάχια κλήματος φέρον δύο ἢ τρεῖς ὀφθαλμοὺς (κόμβους) ἄνωθεν τῆς σταφυλῆς καὶ δύο ἢ τρεῖς κάτωθεν. Εἶτα τὸ ἄνω μέρος τοῦ κλήματος, ἥτοι τὸ μέρος ἐνθα ἐγένετο ἡ τομὴ, καλύπτομεν δι' ἰσπανικοῦ κηροῦ ὅπως ἐμποδίσωμεν τὴν ἐξάτμισιν τῶν ἐν τοῖς πόροις τοῦ ξύλου περιεχομένων ὑγρῶν. Ἀφαιροῦμεν κατόπιν μετὰ προσοχῆς τὰς βράγας, τὰς μὴ ἐντελῶς ὄντες, καὶ θέτομεν τὸ κατώτερον μέρος τοῦ κλή-

ματος ἐντὸς φιάλης περιεχομένης ὕδαρ, εἰς ἣ προσετέθη ὀλίγη κόκκις ξυλάνθρακος.

Τοιοῦτον εἶνε ἅπαν τὸ μυστήριον τῆς μεθόδου· ὁ ἄνθρωπος ἐμποδίζει τὴν σήψιν τοῦ ὕδατος καὶ διατηρεῖ αὐτὸ ὡς καὶ τὴν σταφυλὴν πρόσφατον.

Τὴν φιάλην δὲ καλύπτομεν διὰ φελλοῦ, φέροντος εἰς τὸ κέντρον ὀπήν, δι' ἣς διέρχεται τὸ κλήμα καὶ καλύπτεται δι' ἰσπανικοῦ κηροῦ.

Τὰς ὀθτω παρασκευασθείσας φιάλας τοποθετοῦμεν ἐντὸς δωματίου ἐντελῶς ξηροῦ (διατηροῦντος θερμοκρασίαν ἄνωτέραν τοῦ 0⁰) ὅπως ὥστε νὰ μὴ ἐφάπτονται αἱ σταφυλαὶ ἀλλήλων.

Διὰ τῆς οἰκονομικῆς ταύτης μεθόδου δυνάμεθα νὰ διατηρήσωμεν σταφυλάς καθ' ὄλον τὸν χειμῶνα, ἔτι δὲ καὶ μέρος τοῦ ἔαρος· ἀνάγκη ὅμως νὰ ἐξετάζωμεν αὐτὰς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ ν' ἀφαιρῶμεν τὰς βράγας, αἵτινες δεκνύουσι ἀρχὴν σήψεως.

Ἐτέρα μέθοδος, ἔχουσα μεγάλην ἀναλογίαν πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ ἣς γίνεται χρῆσις μετ' ἐπιτυχίας, συνίσταται εἰς τὸ ν' ἀναρτήσωμεν περὶ στεφάνην τὰς σταφυλάς εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπ' ἀλλήλων καὶ νὰ καλύψωμεν δι' ἰσπανικοῦ κηροῦ τὸ ἄκρον τοῦ μίσχου (τὸ σημεῖον, καθ' ὃ ἀπεκρίθη ἡ σταφυλή).

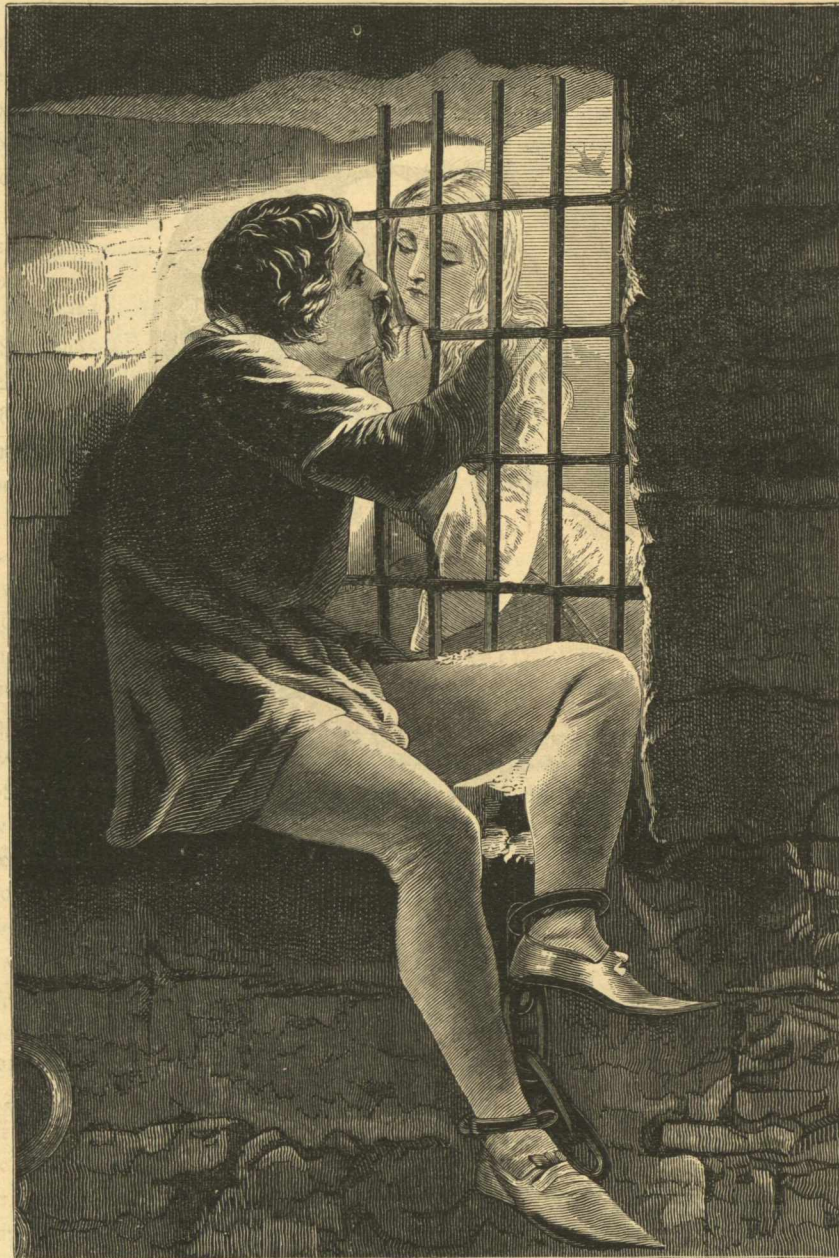
Ὁ Lunel ὀποδεικνύει τὸ ἐξῆς μέσον πρὸς διατήρησιν τῶν κερασιῶν:

Ἐκλέγομεν τὰ καλλίτερα κεράσια, ὀχι ὅμως πολὺ ὄριμα· ἀφαιρέσαντες τοὺς μίσχους αὐτῶν μετὰ προσοχῆς ἵνα μὴ τραυματίσωμεν αὐτὰ θέτομεν τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο ἐντὸς πλατυστόμων φιαλῶν, ἃς καλύπτομεν καλῶς διὰ φελλοῦ καὶ θέτομεν ἐν ἀτμολούτρῳ (ἥτοι χύτρῳ, ἐν ᾗ θερμαίνεται ὕδαρ). Εἰδὼς δ' ὡς τὸ ὕδαρ ἀρχίσῃ νὰ ζέῃ, ἀπομακρύνουμεν τὴν χύτραν ἐκ τοῦ πυρός, ἀφίνοντες ὅμως τὰς φιάλας ἐν τῷ θερμῷ ὕδατι ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας.

Ἀφ' οὗ δὲ ψυχθῶσιν ἐντελῶς, φυλάττομεν αὐτὰς ἐν τῷ ὑπογείῳ καὶ οὕτως, ἔχομεν κατὰ τὸν χειμῶνα εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν ἀντὶ κομπόστου κεράσια, ἅτινα τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν γεῦσιν τῆς ἐποχῆς τῶν διετήρησαν.

ΙΩ. ΤΡΙΚΑΛΙΑΝΟΣ.

Ἐπιμελητὴς τοῦ Ἀθήνησι Χημείου.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΗΝΩΜΕΝΟΙ.

Τί ἂν χωρίζωσιν εἰρκτῆς τοὺς ἐραστὰς κηκλίδες,
τὸ μέλλον ἂν καλύπτωσι τῶν ταλαιπώρων νέφη;
Εἰν' ἰσχυραὶ τοῦ ἔρωτος αἱ ἱεραὶ ἐλπίδες·
οὐδεὶς αὐτὰς, οὐδ' ὁ Θεὸς πολλάκις καταστρέφει.

Ἐν Στουτγάρδῃ.

Ἰδὲ, ἡ κόρη ἐξῶθεν παρηγορεῖ ἐκεῖνον,
ἀφ' οὗ σκληρῶς ἀπέσπασεν αὐτὴν ἡ εἰμαρμένη...
Καὶ ὅμως — καὶ ἀπέλπιδες ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων —
ἀμφότεροι τυγχάνουσιν ὡς πάλαι ἡνωμένοι.

ΘΥΡΣΙΣ.